REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
Inserate
se primesc la Administrațiune
Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner, Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Goldberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsebet-korut).
Prețul inserțiunilor: o serie garmond pe o coloană 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(Număr de Dumineca 22.)

Telefon: Nr. 226.

GAZETA apare în fiecare zi

Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se prenumeră la toate oficiile poștale din întru și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov:
Administrațiunea, Piața mare târgul Inului Nr. 30. etagiu I. Pe un an 20 cor., pe șase luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul acasă: Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. — Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 119.—Anul LXXI. Brașov, Sâmbătă 31 Mai (13 Iunie) 1908.

Cum am puteà să îmbunătățim soartea plugarilor noștri?

Cestiunea aceasta s'a discutat și se discută în Cameră, în Senat, în convenirile noastre sociale culturale, ba chiar în cercuri intime ale prietinilor și bărbaților cu durere de inimă pentru bunăstarea și înflorirea patriei și a neamului lor.

Și ca ori-ce lucru firesc, cestiunea aceasta ni-se impune dela sine. Patria noastră e o țară agricolă. Pământul ne nutrește, ne îmbracă, ne plătește oficialii, miliția, preoții, învățătorii, advocații, medicii ș. a.

...Plugarii nostri constitue talpa țării. Dela bunăstarea lor morală și materială atârnă fericirea și bunăstarea patriei și a neamului nostru.

Iar la adevărată bunăstare și fericire poate să ajungă un popor numai prin învățătură și prin muncă.

Poporul român, plugarii noștri sunt dornici de învățătură; dovadă ne sunt prelegerile poporale puse la cale de *Asociațiune*, cari pretutindenea sunt bine cercetate și cu mult interes ascultate.

Din propria noastră intuițiune și experiență ne putem convinge, că poporul nostru, țăranii noștri sunt nește muncitori statornici. Fără pretenții, se îndestulesc cu puțin: a trăi simplu, locuință modestă, îmbrăcăminte simplă și altele.

Poporul nostru e sărac materialicește judecându-l. In schimb însă are o bogăție neperitoare: forță de muncă, perseveranță în toate lucrările sale, o destoinicie naturală și în executarea celei mai grele munci fizice.

Poporul nostru e înzestrat de Dumnezeu cu o mare comoară. Ii lipsesc numai conducătorii și învățătorii de inimă. Nu-i cine să-l îndemne, să-l învețe cum să-și folosească comoara, cum să-și valoreze forțele sale moștenite...

Și cine sunt factorii chemați, să contribue în prima linie la îmbunătățirea stării poporului nostru plugar?

Școala și biserica, preoții și învățătorii; cărturarii și proprietarii noștri dela sate, și institutele noastre de credit și economii sunt acei factori, cari ar putea regenera poporul nostru.

Durere numai, că puțini își împlinesc această nobilă misiune. Sau pentru că toți sunt săraci materialicește, sau pentru că n'au pregătirea de lipsă.

E timpul suprem, să dăm viitorilor noștri preoți și învățători o creștere mai reală, mai corespunzătoare misiunei și datorințelor lor în viața practică.

...Preoții, învățătorii și proprietarii noștri dela sate trebue să premeargă cu exemplul bun întru toate, și în lucrările lor economice. Să le dăm așadar o astfel de educație și instrucțiune, încât să poată corăspunde misiunei lor de regenerare.

Intre factorii chemați să conlucre la îmbunătățirea sorții poporului plugar, voiu număra și institutele noastre de credit și economii, de cari azi avem un mare număr.

Scopul acestor institute trebue să fie nu numai material, ci și moral: ajutorarea clientelei lor, înbunătățirea sorții plugarilor noștri.

Așadar ce-i de făcut?

1. Lângă fie-care centru cultural cum e d. e. Blajul, Sibiiul, Oradea-Mare, Aradul, Gherla, Caransebeșul ș. a. să instituim și instruăm de model câte o moșie fundațională, unde fiitorii preoți și învățători să se introducă în mod practic în toți ramii economiei mici. Pentruca eșind în viața practică, să fie în stare a premerge cu exemplu bun, a povățui poporul încredințat păstoriei și conducerei lor.

2. Institutele noastre de credit și economii, unde numai să poate, să ia în arândă moșii mai mari și mai mici, pe cari apoi să le subarendeze în parțele țăranilor plugari în condiții avantagioase pentru amândouă părțile. Banca să-și primească procentele legale, iar plugarii rodul muncii lor.

3. Preoții, învățătorii și proprietarii noștri dela sate să fie instructorii și tovarășii nedespărțiți ai poporului. Ei să le premeargă cu exemplu; ei să-i învețe cum să lucreze pământul cu un mai mare folos, și cum să folosească deosebitele mașini mici economice.

4. Să înființăm deosebite tovărășii economice, însoțiri și reuniuni. Cu ajutorul acestor mijloace vom deșteptà în poporul nostru spiritul de economie, de temperanță și ajutorare reciprocă.

Sau nu poate să câștige poporul plugar 30—50 coroane din un jugăr, când Bulgarii și Sârbii plătesc la noi arândă anuală câte 100—140 coroane de jugăr?

Țăranii noștri din apropierea orașelor lucrează de primăvara până toamna târziu în brazda Bulgarilor.

N'ar puteà oare, ca țărencele noastre să vândă ele leguma, pe care o cultivă un străin în pământul nostru și cu brațele noastre?

Acestea și alte cestiuni din viecață practică ar trebui să ne preocupe, în aceste zile grele: în biserică, în școală și convenirile noastre cu poporul.

Să începem regenerarea de jos, din fundament, din școala poporală, dacă voim să asigurăm existența și bunăstarea morală și materială a poporului, care alcătuește, biserica, patria și neamul nostru. Dacă vom pierde poporul, am pierdut totul.

I. F. Negruțiu.

La jubileul „Gazetei".

Zârnești, 9 Iunie 1908. — Iubite amice! Munca cinstită și rodnică a înaintașilor tăi, continuată apoi de tine cu multă consecință și tact fin, așa, că ai putut trece teafăr prin mari și multe pericole, ți-a oțelit puterile și ai străbătut aici la noi cel dintâiu încă tot în deplină vigoare cu „Gazeta" un răstimp de 70 ani. Iți doresc, ca tot cu acea bărbăție și cu același zel să conduci pe „mama Gazeta Transilvaniei" încă mulți ani înainte!

Din acest incident, te rog, a primi și dela mine pentru *fondul jubilar 50* — cincizeci coroane, ce i-am espedat cu asemnare poștală.

Al tău sincer amic

Nicolae Garoiu,
advocat.

București. — Prea stimate D-le Dr. Aurel Mureșianu! Din toată inima Vă felicit și împreună cu mine, prin mine Vă felicită mulți de aci. Muncă de uriaș a-ți depus la „Gazeta Transilvaniei", pe care cu mândrie și cu iubire o numim noi mama Pressei Române. Cinstit a-ți condus'o înși-vă 30 de ani — vrednic continuator al iluștrilor Bariț și Iacob Mureșianu! Să Vă ajute Dumnezeu ca în adânci bătrânețe să-i serbați cu noi, cei mai tineri, jubileul de 100 de ani. De sigur, că or fi timpuri mai bune pentru toți Românii atunci!

Ion G Stoian,
advocat și publicist.

Rebrișoara, 1908. — Din incidentul jubileului de 70 ani al vrednicei mame a ziaristicei române „Gazeta Transilvaniei", Vă rog, să primiți și dela leagănul părintesc al valorosului bărbat, fiiu de grănicer și a unuia din întemeietorii „Gazetei", Iacob Mureșianu, cele mai sincere felicitări, poftind prosperare și realizarea nobilei năzuințe. Trăiască actualul domn director jubilant la mulți, mulți ani fericiți!

Toader Mureșianu a lui *Ion a Popi*,
proprietar.

Rece-Cristur, 1908.—Prea stimate d-le Murășianu. La felicitările jubileului sărbătoresc de 70 ani, la care cu drag concurge un neam întreg, cu multă căldură și respect mă alătur și eu făcându-mi datorința. Aceasta pe motivul: că din „Gazetă" am însușit meșteșugul scrierei, în ea mi-am făcut școala de colaborator, tot prin dânsa am apărat interesele noastre românești din Sătmar în curs de un deceniu Dea cerul ca tot prin dânsa să putem sărbători egala îndreptățire a naționalităților din Ungaria, sătoase de libertate.

I. Costin,
paroch.

Membrii comitetului parochial din comuna Hălchiu împreună cu alți câțiva membrii ai parochiei ne trimit pentru fondul jubilar suma de *17 coroane* felicitându-ne la jubileul de 70 ani și dorind directorului și redactorului ziarului nostru încă mulți ani de mănoasă activitate spre binele și fericirea neamului nostru.

Pentru fondul jubilar al „Gazetei" d-l George *Ilie*, fruntașul comerciant din Râșnov, ne trimite pe lângă călduroase felicitări la jubileu suma de *5 coroane* pentru fondul jubilar.

Orăștie, 9 Iunie.—*Ioan Șelmăsean*, sergent-major Konjica (Bosnia) trimite prin administrația noastră *2* (două) coroane la fondul ziariștilor și felicitări ziarului d-voastră!

Admin. „Libertatea".

Almașul-mare (comit. Clujului), 10 Iunie 1908. Trimit pentru un număr jubilar al „Gazetei Transilvaniei" 5 coroane, ear pentru fondul jubilar al „Gazetei" alte *5* (cinci) *coroane*, la olaltă 10 coroane, cu cele mai bune dorințe.

Iuliu Poruțiu.

Brașov, ajunul Rosaliilor 1908. — Prea stimate Domnule Director! Timp de treizeci de ani ați condus corabia românismului *„Gazeta"*, prin valuri și furtuni, ca să ajungă 70 de ani, și sub conducerea D-Voastră ea a serbat două jubilee.

Rog pe bunul Dumnezeu să Vă dea vigoarea tinereței și tărie, ca să ajungeți a serba și pe al treilea jubileu.

Matrozul I. Spuderca
dela 1884—1908.

Cosniciul de jos (comit. Selagiu) 28 Mai n. 1908. — In anul 1856 eram copil elev la școala din Năsăud. Spre norocirea mea un prietin al meu mai înaintat în etate mi-a dat un număr din »Gazeta Transilvaniei« zicându-mi: *cetește și tu „Zeitung!"* Atunci așa le ziceam noi la ziare. (Acesta a fost cel dintâi număr ce l'am văzut.)

După scurta mea pricepere am cetit și așa de drag mi-a fost încât cu lacrimi în ochi am rugat pe bunul Dumnezeu să-i dea esistență lungă și mie să-mi ajute să ajung timpul, ca din propriele mele câștiguri să mă pot face și eu abonent la mult iubita foaie și mamă bună a națiunei române.

Profunda mea rugăciune o-a primit milostivul părinte, că după ce am ieșit în viața practică începând din anul 1863 cu puțină întrerupere" până în present am fost abonatul bunei noastre povățuitoare »Gazeta Transilvaniei«, care după un lung timp de luptă acuma își serbează jubileul.

Har Domnului, că și eu și ea am ajuns vârsta bătrâneților.

Indură-te Dumnezeule al neamurilor! Din adâncul inimei mă rog, ajută și în viitor, ca scumpa noastră »Gazeta Transilvaniei« ca un far strălucitor să lumineze în calea națiunei române încă mulți mulți favoritori ani; iar ilustrului, neobositului și laboriosului său director, în persoana căruia neamul nostru mult a stimat și stimează pe omul păcii, al concordiei între diferitele popoară și confesiuni din patria noastră mult iubită, cu toții îi dorim viață lungă, senină și deplin fericită.

Macedon Boțian,
învăț. pensionat.

NB. Cu aceasta ocasiune prin asem. postal trimit 1 (una) coroană pentru fondul jubilar al „Gazetei".

Mihăești (lângă Reteag), 7 Iunie 1908. — Vă felicitez și eu la jubileul măreț dorindu-vă din toată inima viață îndelungată și perseveranță întru apărarea drepturilor noastre naționale.

Pentru fondul jubiliar trimit *1* (una) coroană *50* bani.

Șt. Bușiția,
preot român.

Rosaliile.

Domnul nostru Isus Cristos, după învierea sa, a mai rămas pe pământ 40 de zile și s'a arătat mai de multe ori apostolilor, după aceea s'a înălțat înaintea lor la cer din muntele Maslinilor. Apostolii s'au întristat, dar îngerii Domnului i-au îmbărbătat, zicându-le: „Bărbatilor galileieni, ce vă întristați, bărbatu[l] acesta, pe care-l vedeți că se înalță la ceriuri cu trupul, iarăș va veni pe pământ pe cum îl vedeți, la judecata cea de obste, ca să judece pe toți oamenii, pe cei buni și pe cei răi!" Apoi au adaus: „Peste zece zile va trimite pe Duhul sfânt, ca să vă mângăe și să vă lumineze".

Și așa s'a și întâmplat.

Dela pogorârea Duhului sfânt cuvântul apostolilor a câștigat putere însutită și sute de mii de păgâni își părăseau legea păgână și se făceau creștini, urmând cu drag ținta ce duce la fericire.

Popoarele de azi, cari se numesc creștine, toate poartă oare cu sfințenie steagul curat și glorios al lui Cristos? Oare iubesc pe Dumnezeu și pe deaproapele lor, așa pe cum au iubit creștinii cei dintâiu? Oare nu s'a încuibat în ele: ura, pisma și cearta? Oare dacă au părăsit binele și au urmat răul, țin căința adevărată?

Să spunem verde, fraților, că oamenii în mersul vieții lor nu urmează întru toate poruncile sfinte și mântuitoare. Dumnezeu a lăsat omului limbă în gură, ca prin ea ceeace cugetă să se poată întrupa prin graiu viu, mai departe ca să laude și să preamărească pe bunul Dumnezeu, și să învețe pe deaproapele său. Omul însă, în loc să se apropie tot mai tare de Dumnezeu, mai mult se lapădă de Ziditorul său prin păcate.

prin vorbe micşorătoare şi blăstămătoare. In loc să meargă totdeauna în Dumineci şi sărbători la biserică şi acolo să preamărească pe Dumnezeu prin rugăciuni şi cântări frumoase, mai bucuros merge în localuri neiertate, spre a-şi arăta ura, dispreţul şi nepăsarea faţă de ce e sfânt, bun şi mântuitor.

Unirea, însufleţirea şi iubirea nefăţărită, toate pedecile le învinge, şi aceste arme sfinte, cari călăuzesc la biruinţă, la mulţi oameni şi la multe popoare lipsesc.

Să nu ascultăm de duşmanii noştri, ci numai de adevăraţii apostoli fireşti ai poporului. Să nu umblăm pe căi rătăcite, ce duc la peire, ci uniţi odată în cugete şi în simţiri, disciplinaţi, bine organisaţi, plini de bărbăţie şi însufleţire să mergem pe calea cea dreaptă ce duce nemijlocit la biruinţă...

Oamenii fără suflet, fără lege, fără Dumnezeu, nu vor încunjura mânia şi urgia lui Dumnezeu. Nu bine, ci blăstăm va veni asupra acelora, cari trăesc cu vicleşug, cari calcă în picioare legea şi virtuţile creştineşti, cari trăesc cu planuri şi scopuri diavoleşti şi sĕ joacă cu poruncile sfinte. N'avem trebuinţă de ură, pismă, ceartă, de ponegrirea numelui cinstit al deaproapelui nostru, ci de disciplină, muncă cinstită, iubire nefăţărită faţă de toţi fiii poporului nostru şi de unire, căci în unire e puterea, în putere e biruinţa, în biruinţă fericirea.

Duhul sfânt învaţă, sfinţeşte şi cârmueşte biserica lui Christos în mod miraculos. Cel obidit, întristat şi bolnav, acolo să alerge, căci va afla tărie, mângăiere şi balsam vindecător. Acolo, la altarul Domnului, propovăduieşte păstorul sufletesc cu mare dragoste şi însufleţire cuvintele mântuirii, cari sunt cuvintele Domnului Christos. Acolo, fraţilor, în biserica lui Christos aflăm linişte sufletească. Acolo, învăţăm, să ne iubim cu dor fierbinte limba maicii noastre, legea părinţilor, moşilor şi strămoşilor noştri: să ne alipim şi să ne iubim tot mai mult dulcea patrie, care a fost scăldată în sânge de moşi strămoşii noştri. *Acolo învăţăm să sprijinim aşezămintele noastre culturale şi să jertfim pentru biserica şi şcoala noastră, pentru aceste edificii monumentale, cari revarsă lumină şi cultură creştinească peste întreg poporul nostru scump şi iubit.*

Impărate ceresc, mângăitorule Duhul adevărului, carele în ziua de sf. Rosalii te-ai pogorât peste sfinţii apostoli în forma limbelor de foc, luminându-i şi dându-le darul înţelepciunei, ca să înveţe pe fie-care popor în limba lui, ocroteşte-ne, mângăe-ne, învaţă-ne, luminează-ne, sfinţeşte-ne sufletele şi inimile duşmănite şi slăbite de spuza năcazurilor ce sĕ arunca asupra noastră cu groază, ca să ne nimicească existenţa şi viitorul nostru, în care ne punem toate nădejdile.

Duhul adevărului şi al dreptăţii fi armă şi putere nebiruită poporului nostru. Trimite raze de lumină cerească asupra lui, ca să se deştepte din somnul neştiinţei şi al nepăsării, şi luminat de razele culturii să-şi împlinească menirea sa pe acest pământ.

In casa Ta Doamne, în sfânta biserică te lăudăm şi te rugăm cu dor fierbinte: uneşte poporul Tău, care totdeauna a fost până acum statornic în credinţă faţă de vecinicul Dumnezeu, alungă dela el zavistia, cearta, ura, pisma, nepăsarea. Aprinde în el focul dragostei faţă de neam, limbă, lege şi vatra străbună.

Sărbătorile sf. Rosalli să aducă iubitului nostru popor înţelegere, unire, pace şi dragoste nefăţărită, ca uniţi odată în cugete şi în simţiri să poată lucra tot Românul pentru binele neamului său şi fericirea ţării noastre.

Ioan Toduţ,
învăţător.

Revista politică.

In cele două zile ale Rusaliilor gregoriane, s'a ţinut în B.-Ciaba *primul congres al partidului ţărănesc din Ungaria* sub presidenţia cunoscutului luptător pentru drepturile poporului A. Achim, fost la timpul său şi deputat dietal. Două sute optzeci şi patru comune de pe şesul ungar au ţinut să trimită delegaţii lor la acest congres. Din Budapesta au sosit şi trei deputaţi şi anume A. Petö, deputatul partidului ţărănesc din Ciaba, Dr. A. *Vlad* şi Milan *Hodza*, salutaţi în mod foarte călduros de către cei întruniţi. Dumineca la ora 9 şi jum. a deschis congresul presidentul A. Achim, arătând că scopul congresului este de a cere: „drepturi şi pâne" pentru popor, a cere votul universal dela Andrassy, în caz de lipsă a-l câştiga cu forţa. Ca chestii de discuţie pune la ordinea zilei patru puncte de o importanţă mare şi anume: Cestiunea votului universal, introducerea dărei progresive, statificarea tuturor şcoalelor şi introducerea prin lege a învăţământului gratuit.

După vorbirea lui Achim a cerut cuvântul deputatul cercului A. Petö, mai apoi d-l Dr. A. *Vlad*, care a zis cam următoarele: „Un popor, care este asuprit, trebue să grijească însuşi de uşurarea sorţii sale. Se bucură văzând că ţăranul maghiar a pus umărul cu ţăranul român şi slovac pentru de a elupta cu puteri unite drepturile, cari li-se cuvin după dreptate. Şi dacă poporul voeşte ceva, aceea se şi împlineşte, pentru că poporul este temelia statului şi nu cei 10,000 de grofi şi baroni. Apărarea drepturilor celor mici şi mulţi o vede numai prin întroducerea votului universal, al cărui aderent se declară a fi. A mai vorbit în acelaşi înţeles şi deputatul Hodza, în limba slovacă, îndemnând la luptă pe muncitori.

După Hodza, a luat din nou cuvântul presidentul Achim, criticând într'o lungă vorbire, activitatea guvernului naţional coaliţionist, care în cestiunea votului universal s'a dovedit de incorect, căci până a nu ajunge la putere a făgăduit într'una votul universal, iar acum când întroducerea lui nu ar suferi nici o greutate, se fereşte de dânsul ca de foc. Deci partidul nu poate avea încredere în acest guvern. Cu atât mai mare încredere are însă în Maj. Sa. Propune de a se adresa Maj. Sale telegramă de omagiu. Congresul primeşte propunerea şi se expedează telegrama propusă.

In şedinţa de Luni s'au aranjat şi desbătut cestiunile interne ale partidului. S'a adus în discuţie şi cestiunea unei greve a lucrătorilor agronomi, discuţia în direcţia aceasta a oprit'o însă fibirăul prezent. S'a amintit şi posibilitatea unei apropieri către partidul social-democrat, din punct de vedere tactic. Apoi congresul s'a declarat de încheiat.

*

Alaltăieri *dieta ungară* şi-a reluat activitatea, continuând desbaterea proiectelor dela ordinea zilei. In şedinţa de astăzi se va începe probabil desbaterea proiectului de lege privitor la *învăţământul poporal gratuit.* La desbaterea acestui proiect deputaţii naţionalişti vor lua cuvântul, presentând mai multe schimbări. Dieta va lua vacanţe de vară pe la sfârşitul săptămânei viitoare.

*

Precum ştim *Românii din Bucovina* au întrat în partidul social-creştin din Austria. Din acest incident primarul Vienei Lueger, şeful acestui partid, a răspuns la hotărârea Românilor cu următoarea telegramă, dată la adresa păr. C. Morariu: „Primarul Vienei salută cu căldură hotărârea d-voastră şi promite a lupta cu energie pentru interesele creştinilor din Bucovina.

*

Evenimentul cel mai important în politica exterioară este azi fără îndoială *întâlnirea Impăratului Nicolae al Rusiei cu Regele Eduard al Angliei,* care a avut loc Marţi în portul rusesc Reval. Motivul exterior este întoarcerea vizitei ce regele Eduard o datora de mult Ţarului. Cumcă întrevederea nu se mărgineşte numai la acest act de curtoazie, o dovedesc pregătirile mari ce s'au făcut pentru ea şi împrejurarea că regele englez s'a încunjurat de-o suită neobicinuit de mare şi strălucită, compusă din cei mai de frunte reprezentanţi ai ocârmuirei, ai armatei şi ai flotei. Ţarul a dus cu sine pe prim-ministrul Stolypin, pe ministrul de externe Iswolsky, apoi încă un ministru şi alţi înalţi demnitari.

Se ştie că Rusia are mare lipsă de aşi întări prestigiu chiar înăuntru împărăţiei şi că tot aşa de mare lipsă are şi de un nou împrumut, iar toate acestea ea sperează a le dobândi prin raporturi amicale mai strânse cu Anglia. Nu numai Rusia însă îşi are planurile sale, ci şi regele Eduard. Aceasta reiese limpede din toasturile cu cari s'au salutat cei doi suverani a celor mai puternice împărăţii la Reval. Ţarul Nicolae II a zis că e încântat de acordurdirile din timpul din urmă între guvernul său şi cel britanic şi că doreşte tot mai strânse legături pentru viitor.

Regele *Eduard* al Engliterei a răspuns zicând, că subscrie tot ce a vorbit nepotul său împărătesc şi că încă de aci înainte se aşteaptă că cea mai nouă apropiere — înţelege vizita dela Reval — va oferi celor doi monarchi ocaziune să săvârşească lucruri de mare importanţă. Asigurarea, pe cari au făcut-o ambii împăraţi, că şi de astădată vor numai întărirea păcei, este mai mult convenţională, şi să simte printre şire că regele Angliei s'aşteaptă la nişte mari rezultate dela înţelegerea sa cu Franţa şi Rusia.

Alarmată de ştirea ţinerei unui congres al ziariştilor români provedinţa poliţienească a statului nostru »constituţional« s'a grăbit a-şi exercita controlul ei preventiv. Deja eri dimineaţă proprietarul ca şi redactorul foaiei noastre au primit dela căpitănia orăşănească din Braşov următoarea politicoasă învitare:

»Viu a vă adresa, stimate domnule, provocarea, ca să binevoiţi a vă prezenta în ziua de 12 l. c. la 9 oare a. m. la subscrisa căpitănie poliţienească, în afacerea congresului ziariştilor, ce se intenţionează a se ţinea. — Braşov 11 Iunie 1908. Căpitănia poliţienească.« — Această provocare este înregistrată cu No. 4666/1908, poartă sigiliul poliţiei şi e subscrisă de vicecăpitanul poliţiei dl Bolesch.

Presupunând că pasul acesta al poliţiei noastre locale, trebue să fi fost precedat de o provocare adresată ei dela Budapesta, ne-am grăbit a urma învitării la ora fixată.

D-l Dr. Mureşianu, deşi încă suferind, n'a pregetat de a se înfăţişa în persoană, fiindcă a ţinut să dea însuşi lămuririle de lipsă, ca să nu se nască neînţelegeri, cari ar fi putut să stingherească ţinerea liniştită a consfătuirei intime, conchemate de d-sa pe ziua de 14 l. c. în cestiunea fondului jubi-

---

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

Poetul şi via.

(după Alexandru Petöfi).

Nu mi-e dor şi nici n-alerg eu
Să culeg cununi de lauri.
Dragi copile, haideţi toate
Şi cu viţă verde-a viei
Imi încoronaţi voi fruntea,
Căci şi-i aşa ursita viei
Şi-a poetului i-aceeaş.
Şi poetul ca şi via
Lumii-şi dă suflarea vieţii.
Sufletul vieţii vii-i vinul
Şi-al poetului cântarea.
Dacă vinul şi cântarea,
Sufletul, ni l-am dat lumii
Ne topim în braţul morţii.
Iar când morţi vom fi de mult,
In suflarea vieţii noastre,
Cu cântarea şi cu vinul,
Işi petrece lumea — —

Vasilie Stoica.

Traian la Tapee (Tapia).

Pe câmpul luptei din 102.

„O zeule teribil cu inimă de piatră
Dă, rupe, risipeşte, făţi voia toată
Căci ceriul de vei rupe vei locui Tartarul
De vei surpa pământul îţi va cădea [altarul
„Feciorese" din popor.

Splendid strălucesc turnurile bisericei în ooreola dimineţii din Maiu, sonor loveşte'n arama clopotelor signalul împărţitor de timp, cumpăna alunecă şi'n patru părţi se împart patru tunete peste oraşul ce doarme în dulce linişte, visând legănat de murmurul undelor Timişului, parfumat de zefirul înrourat al linului vânt călător, tămâiat cu mirezmele înfloritelor ghirlande de grădini, balzamat cu aerul curat de pe dealurile istorice, cu dulce parfumare a viselor libertăţii a neadormitelor oftări chiemătoare la ridicarea înaltei frunţi şi la privirea înjur »de tine«, — da, căci peste »Câmpul Libertăţii« dela Lugoj, rouă argintie cade din seninul ceriului pacinic, florile se deschid în lacrimi de rouă tremurătoare, frunza şi iarba îşi leagănă creştetul neîncrezător, iar norii ceriului plutind peste acest loc să-'n vrăjbesc, şi fulgere fără tunet alunecă dela »*Câmpul Libertăţii*« până la »*Câmpul Zăului*« în faţa Tapeei.

O palmă de loc, un pas, pentru strămoşii noştri Titani, iar pentru noi, câmpii aceştia sunt în depărtare unul de altul la 10 chilometri şi de 1806 de ani = cu veacuri.

Cuprins de emoţiune mă las răpit de spiritul trecutelor veacuri, şi privesc melancolic peste vasta câmpie, unde nepoţii mâmei Rome s'au adunat pe vremuri a se număra, câţi ştejari au mai rămas verzi şi neatinşi de trăznetele negrelor veacuri furtunoase din trecut.

Sunt pe drumul gloriosului Traian către Topi, şi privirile-mi cad spre răsărit, departe, unde în albastrul ceriului învăluit să zăreşte un covor de mătase albă pe vârful unui uriaş munte înalt, — căci munte este acesta nu fantomă, martor vechiu povestitor al iubitului nostru neam românesc. E vestitul Retezat, care a văzut cu ochii căderea Daciei, care a purtat norii de pulvere şi abură de sânge ai legiunilor lumei, care privind lung cursul Timişului, au văzut pe Cezarele Traian jerfind pe altarul din »Câmpul Zăului« berbece şi bou zeiţei Victoria şi alui Marte. —

Şi priviind prima sărutare a razelor aurite a soarelui depuse pe giulgiul alb al uriaşului munte, mă aflu în marginea câmpiei, la poarta lui Ion Popoviciu Dascălu, curatorul sfintei biserici din piaţă, şi Român verde, drept credincios şi iubitor de patria străbună, neamul său şi legea marelui Dumnezeu.

— Frate dragă, însoţeşte-mă până la Tapia, nu ştiu locurile, nu ştiu drumurile, nu sunt cunoscut pe aici, — şi am dor nestins să văd cu ochi aceste locuri, unde atâtea mii de legionari şi-au vărsat sângele pe vremuri, pentru-ca noi, — nepoţii lor să avem ţară, liberă moşie, drepturi omeneşti şi pace binefăcătoare.

Răspunsul fu că mă duse în casă, şi un discurs înfocat să începu, spunându-mi multe istorii despre legendarii noştri strămoşi, în vreme ce prinse pe »Pintea« şi »Decebal« la trăsură, — mai chiemă din vecini pe redactorul Nicolae, — şi-acuma trei inşi sburam către Tapia, pe drumul ce duce prin romantice cotituri adumbrite de picioarele munţilor. — spălate de valurile Timişului, — şi par'că animalele simţiau dorul nostru, căci ne răpiau cu coamele în vânt şi cu urechile ascuţite ne hiezând o întoarseră către cotitura dea-

iar al »Gazetei«. Lămuririle s'au dat, iar Dr. Mureşianu a asigurat pe d-l vice-căpitan Bolesch, că a ştiut şi ştie bine că după usul şi ordonanţele dela noi conchemarea unui »congres« al ziariştilor români, ca întrunire publică, ar urma să fie anunţată cu 24 ore înainte de ţinerea ei, autorităţii poliţieneşti.

Cu aceasta s'a terminat audienţa noastră la poliţie şi am rămas cu impresiunea, că d-l vicecăpitan s'a convins, că deocamdată nu ameninţă încă primejdia întrunirei unui congres al ziariştilor români si că se tratează scurt şi cuprinzător numai de o consultare cu totul privată şi confidenţială a câtorva persoane, care nu poate cădea nicidecum în sfera de activitate a poliţiei.

Iarăşi pădurile noastre de pe Ţara Oltului ş. a.

(Fine.)

Stejarul propriu zis.

1. Stejarul propriu zis — sau stejarul cu codiţă ung. (kocsános tölgy) nemţ *Stieleiche* (*quercus pedunculata* sau şi *Quercus robux* şi *qu. robustissima*, este acela, care este mai răspândit la noi, căci se găseşte între dealuri, la câmp şi la baltă şi mai puţin la munte. Arare ori însă să se găsească el singur în masive pure, ci mai totdeauna în amestec cu alte specii de copaci — cu fag, carpin, ci mai mult cu esenţa predominantă în stejarişe, şi faegt, ori cu alţi tovarăşi şi semeni de ai lui cu gorunul, gărniţa tufa vioasă, cerul. Climatele calde şi secetoase ca şi cele de tot umede nu i prea convin. Insă în climatele mai recoroase el formează până la 85% din totalul masivului, d. e. în pădurile din Ciocracul Perşanilor din Ţara-Oltului şi în pădurile din Ţara Bârsei şi de pe Ardeal, apoi în Bănat dela Pecica la Arad de asemenea pe la Soborşin şi Bulciu 30—40%, în Moldova lângă Tîrgu Neamţu 50—60%, în pădurile deloase din Oltenia numai 20—30%, La Severin era unul singur, în stejărişele de acolo, pe domeniul Coroanei dela Gherghiţa, între Ploieşti şi Bucureşti 30%, în pădurea Comana spre Giurgiu 5—10%. Masive de stejar pedunculat pure, aproape că nu există de loc, şi nici că se pot forma din cauza coronamentului lui uşor şi slab — şi a frunzei sale rare, căci el singur nu-şi poate conserva umiditatea necesară, de care el are absolută nevoie, şi atunci coarona lui rară şi estinsă nu se poate încheia bine în masiv, şi nici tulpina nu se desvoaltă în deajuns, ci are o mare predispoziţie spre ramificare.

Crescut solitar în poieni şi golişti etc. din cauza aceasta el formează totdeauna o coroană puternică, care începe la 2 m. de asupra pământului şi se întinde în lături ajungând până aproape de pământ, ca să şi acopere singur baza, ba de multe ori şi tulpina i-se substitue şi desface în nişte ramuri şi crengi puternice în detrimentul formărei şi creşterei în tulpină şi atunci în loc să ne dea lemn de lucru, ne dă numai lemn de foc. In marile păduri ale Codlei, în 40 ani aproape stejarii bătrâni nu au crescut nici cu un metru în înălţime.

De aceia el trebueste ţinut totdeauna în tinereţe la strâmtoare din partea altor esenţe, cari să-i împedice ramificaţiunea excesivă, şi să-i conserve şi răveneala necesară. Crescut în masiv încheiat şi bine dirigeat la tinereţe, el poate să ajungă să aibe o tulpină dreaptă ca luminarea, de 30—40 m. şi mai bine, să aibe o grosime de 1—2 m în diametru şi perfect sănătoasă şi o periferie a coroanei de 30 m. El trăieşte 5—600 ani şi mai mult, totuşi în termin mediu el rămâne perfect sănătos numai până la 200 ani. Creşterea lui intensivă este între 20—40 ani; fructificarea lui începe la 40 ani, iar pe terenurile, cari nu-i sunt proprii, ceva mai târziu între 60—80. Desvoltarea lui cea mai mare şi totodată epoca de tăiere cea mai nimerită este între 120—140 ani. După Feistmantel şi Pressler stejarul pedunculat pe terenuri favorabile, dă la 20 ani 34 m^3 de lemn, la 40 ani 87 m^3, la 60 ani 159 m^3, la 80 ani 228 m^3, la 100 ani 305 m^3, la 120 ani 384 m^3, la 140 ani 456 m^3. Deci peste 140 ani nu este consult de al ţinea în picioare, căci d'aci nainte creşterea lui se sistează cu totul, prea des vârfurile şi unele din crengile laterale se usucă şi tulpina încă se vatămă prin apa ce se lasă pe ciotă şi scorbură în jos

Stejarul pedunculat creşte cu deosebire între dealuri şi pe măguri. La munte el nu se urcă mai mult de 500—600 m. pe care el le lasă gorunului, dar ocupă cu preferinţă poalele şi coastele cu plante dulci ale dealurilor, văgăunele şi paraiele cu ape curgătoare, şi cu umezeală statornică. Unde se găseşte în societatea tovarăşului său demn a gorunului, — gorunul ocupă muchea şi creşterea dealului, şi la munte cu fagul şi bradul — iar stejarul pedunculat, poalele şi văile cu multă rouă şi umezeală, câmpia şi luncile bogate.

Noi Românii de dincoace de munţi avem în a noastră absolută stăpânire, lemnărie de tot felul bună de exploatat în valoare de una sută milioane, în pădurile noastre, pe cari părinţii nostri ni le au păstrat cu crunte sudori de sânge şi ni le-au transmis nouă, pe multe locuri încă neatinse de secure

Mai avem în dealurile şi munţii noştri materii prime *nestimate*, de alte zecimi şi sute de milioane coroane, în căderile şi cursurile iuţi de apă din văile şi satele noastre, avem sute de mii de cai putere, *cărbune alb* ca forţă motrice de luminat şi încălzit, pentru a le pune în valoare, noi dispunem de cele mai multe braţe ieftine şi viguroase, cari caută angajament şi câştig în afară în ţările de peste ocean, — avem sporul cel mai mare al populaţiunei; avem şi o clasă cultă, şcoale şi biserici bune, cari să-l îndrumeze pe ţăran la o muncă raţională şi mai productivă; avem în băncile noastre capitaluri suficiente, adunate din sudoarea opincei în cei 30 de ani din urmă, cari ne fac independenţi de străini; şi pentru fructificarea lor ne îndrumează cătră industrie şi comerciu; avem căi ferate şi şosele bune la toate satele şi văile noastre şi comunicaţiune directă şi plamânii de răspiraţie în spre *mare* tot cătră ai *nostri*, şi printre ei putem şi noi răsufla mai liber, şi cocomunica cu lumea întreagă fără trebuinţa de a ne renega neamul şi limba, şi fără de *tălmaci* şi de intermediatori străini!

In *agricultura şi economia* de vite, unde noi dădeam pe clăcaşii şi cei mai mulţi muncitori şi *pe păstorii născuţi*, am rămas în urma altor popoare cu sistemele noastre vechi de producţiune erezite din moşi strămoşi sub raporturile economice schimbate, şi cari nu se mai pot menţine, dar cari modificate ne vor da un venit îndoit şi întreit decât cel de până aci.

Să păstrăm deci cu stinţenie ceeace posedem şi să căutăm a ne emancipa şi economiceşte de tutela străină — *„noi prin noi înşine“*.

Dr. G. Maior.

Din România.

Bucureşti, 28 Maiu 1908.

Academia Română, ca de obicei, publică şi în acest an premiile sale, pentru câţi-va ani, între cari, premiile cari urmează a se decerne în sesiunea anului 1909 sunt următoarele:

Marele premiu Năsturel, de 12,000 lei pentru o lucrare de orice natură publicată dela 1 Noemvrie 1904 până la 31 Decemvrie 1908.

Premiul Adamachi de 5000 lei, divizibil, pentru o lucrare de literatură sau filologie, publicată dela 1 Noemvrie 1905 până la 31 Decemvrie 1908.

Premiul Eliade Rădulescu, de 5000 de lei, pentru o lucrare istorică, economică, juridică, sau filozofică, apărută dela Noemvrie 1904 până la 31 Decemvrie 1908.

Premiul Neuschotz de 2000 de lei pentru o lucrare tratând despre industria casnică la Români, în trecut şi prezent.

Premiul Al. Bodescu, de 1500 lei, pentru o lucrare asupra elementului naţional în poezia lui Eminescu.

Marele premiu general Ioan Carp de 7000 lei, pentru o sintaxă a limbei române.

Premiul Alexandru Ioan Cuza, de 20,000 lei, pentru o istorie a Românilor dela Aurelian şi până la întemeierea Principatelor.

Premiul Lazăr de 5000 lei, pentru o lucrare asupra politicei agrare a României şi influenţa sa asupra stării economice şi sociale a populaţiunei rurale.

Premiul Adamachi de 5000 lei divizibil, pentru un studiu asupra ţînţarilor ca propăgatori ai malariai.

*

Duminecă au avut loc la Filaret serbările Federaţiunii tuturor societăţilor de gimnastică din ţară.

A luat parte peste 450 de gimnastici din toată ţara, cari s'au produs atât de bine şi frumos, încât au smuls aplauzele tuturor celor ce au luat parte la exerciţiile lor din Arene.

S'au făcut exerciţii de ordine, de ansamblu, şi separat şi la aparate, având întâietate, îndeosebi în exerciţiile de ansamblu, societatea din Craiova, care a şi fost premiată a doua zi Luni, când societăţile au plecat din Capitală.

Pentru serbarea lor din anul viitor toate societăţile se vor întruni în Craiova, în urma hotărîrei luate de comitetul Federaţiunii. *M.*

Marea serbare dela Viena.

Viena, 12 Iunie. (Telegr. specială a „Gaz. Trans.“) *Conductul festiv s'a ţinut azi, vremea fiind foarte frumoasă, şi a culminat într'un omagiu spontan însufleţit pentru Impăratul.* Defileul de mai mult de 20 de mii de persoane, a durat 4 oare. Interesul şi simpatia publicului au fost enorme şi toată festivitatea a decurs în cea mai deplină ordine, fără de nici o conturbare.

„Adânc mişcată de măreţele manifestări făcute memoriei iubitului meu frate *Ciprian Porumbescu* cu ocazia comemorărei a 25 ani a morţii sale, viu a aduce mulţumiri pe calea cea mai întinsă societăţilor culturale, care într'o unire au contribuit şi au aranjat comemorarea în diferite locuri.

Mulţumesc în special Societăţii „Ciprian Porumbescu“ din Suceava, sub al cărei patronagiu s'a restaurat mormântul şi care s'au transportat cu toţii la Stupca spre a asista la parastas.

Mulţumesc asemenea societăţei „Reuniunea de [illegible]ţări din Lugoj“ şi societăţei „Carmen“ din Bucureşti, cari au fost primii iniţiatori ai acestei serbări.

Marioara L. Raţiu
n. Porumbescu.

Stirile ultime pe pag VI-a.

---

ului (Tabor) astăzi *Golumba*, de pe a cărui platou Traian cu conzulii săi urzi stratagema atacului, contra întăritului şi viteazului Decebal.

Gomilele Dacilor.

La intrarea în strâmtoarea dealurilor dela Tapia spre Timiş, se află urmele cumplitelor întărituri, a forturilor cari au închis drumul uraganului Roman. Comuna e pitoresc sămânată între dealurile împădurate şi grădinile vaste cu pomi deşi ascund casele frumos văruite ale locuitorilor, încât privind din depărtare, îţi par nişte ouă albe întrun cuib de mătase verde, — îţi par ouăle vulturilor puse în cuibul vechilor stânci din munte peste cari edera se îmbină, dar mai tare seamănă cu un vechiu cimiter. ce-şi are monumentele neperitoare, criptele albe ce spun cu slove mişcătoare mărirea celor aci înmormântaţi, — iar în deal frumoasa bisericuţă cu crucea-i sclipitoare în raza soarelui, — printre steajarii pădurei şi pomii grădinilor, pare a documenta, că aici sunt mormintele Dacilor şi ale Românilor, ale strămoşilor noştri oseminte zac aici. Piciorul de munte, dealul azi numit Golumbu, la a cărui piezişe coastă între înfundătura văilor să află Tapia. De aceea zice-se, că la ales Decebal, căci pe acest deal, până la Sarmisegetuza drum avea, — şi coama sa nu era întreruptă sau împiedecată de nimic.

De aceea dar acestea cumplite întărituri inelare, şi triunghiulare la întrarea între munţi, peste cari azi spicele de argint îşi ridică florile de aur în adierea vântului primăverei legănându-se florile, erburile şi izvoarăle de munte şoptitoare vorbesc despre timpul trecutului când ploae de săgeţi curgea pe aici, şi pe alor urme izvoarăle roşii de sânge în ocean s'au adunat, căci popoarele unei întregi lumi s'au luptat aici, pentru câştigarea minunatei zîne »Ileana Cosinzeana« din cosiţe rugăi cântă, cu părul de aur cu sinii de smaragd cu ochii de stele şi obrajii îngereşti, — a minunatei Dacii, — ţara zeilor şi a eroilor, — Transilvania, patria Uriaşilor, Ardealul ţara cu dorul.

Gomilele rămân tăcute ca mormântul sacru al bravilor eroi, — şi noi eşim din sat cătră »Feciorescul« ,— lăsând *Valea-Caprii* în stânga, lângă piciorul dealului »*Feciorescul*« se află »*Valea Turcului*«. O înfundătură prăpăstioasă, stâncoasă — păduratecă, — şi la picioarele pădurei căruţa se întoarce, — animalele se liberează din frâne şi zebale, se priponesc în earba bogat înflorită, ear noi ne descoperim capetele şi pre frunţile asudate de dogoarea soarelui ferbinte, vântul pribeag şopotilor scutură lacrimi de rouă de pe frunzele stejarilor »*Feciorescului*«.

La stânga în azurul îndepărtat se învălue în norii ceriului Retezatul, ca un sfânt moşneag uriaş, în dreapta undulează vastul şes al Timişului, care se vede şerpuind printre holdele bogate de spice ca o salbă de argint sclipitoare în raza globului de foc ceresc.

Lugojelul se ridică pe ţărmul de dincolo, cu pitoreştele-i case, iar plopii deşi înalţi apar în mijlocul şesului, ca nişte soli ameninţători, cu frunzele lor sclipitoare, ca solzi de oţel, par învăscuţi solii în scutece ferecate şi arme oţelite.

In extremul vederei dincolo, se ridică pieziş muntele *Zglemăn*, la Oloşag. Deci între Tapia, Oloşag, Lugojel. La poalele munţilor, se întinde Câmpia adânc frământată cu sângele Romanilor. Aici este »*Câmpul zeului*«.

Pe acest loc toţi trei, cuprinşi de emoţiunea momentului sărbătoresc, când ştii, că sub fiecare pas şi urmă ce o faci, este glia din carnea şi oasele eroilor strămoşi, că spicele de grâu din sângele lor cresc, că stejarii de pe munte din grinda pepturilor romane au răsărit pe aici, — şi perduţi cu privirile spre Biserica-Albă, ne lăsăm transpuşi în spirit cu 1806 ani mai în urmă, — când marele Cezare Traian în anul 101 d. Hristos furtunatec a venit din Roma cu legioanele şi conzulii săi, ca să pedepsească şi răpună pe marele erou, pe îndrăzneţul şi în veci neînvinsul Decebal, care cu al său popor a supus şi Roma la Tribut sub Domiţian, Roma, la a cărei privire tremura întreg pământul, ea a fost desconziderată de Leu-Paraleul din răsărit, de puternicul Decebal.

Căci ţara sa munţii înalţi până la nori o încunjurau, Marea îi uda poalele sale, mândru şiera Decebal şi mândră era a lui ţară, temut era el şi erou poporul său.

Dupăce legiunile s'au ciocnit cu anteposturile lui Decebal la Dunăre, el treptat s'a retras, ca să-i atragă pe inimici între munţii săi, între giganticile stânci de peatră, ca în prăpastiile cu păreţi de aramă a munţilor săi să le facă prohodul.

Şi acest şes, dela Biserica-Albă până sub Retezatul, pas de pas a fost eluptat de strămoşi prin mult sânge şi perdere.

Iar în acest moment imaginea sparge

Societatea Română-ortodoxă-jubilară-imperială

pentru zidirea unei biserici și înființarea unei comunități bisericești în Viena.

I. Löwelstrasse, 8,

Publicăm cu plăcere următorul apel călduros, asupra căruia atragem luarea aminte a tuturor Românilor de bine:

Mult stimate d-le Director!

E o veche necesitate și un vis tot atât de vechiu al Românilor din Viena și al fraților de sânge, cari sunt atrași de acest focar al culturii — să'și aibă în rând cu celelalte neamuri, propria lor biserică națională greco-orientală și parochia lor autonomă, — unde sufletele lor să se închine în graiul strămoșesc către Cel prea înalt.

Acuma, cu prilejul fericit al serbărilor jubilare pentru împlinirea domniei de 60 ani a Împăratului și Regelui Francisc Iosif I, dragostea creștinească și românească ne-a dat tăria de a hotărâ și de a începe plini de încredere munca fără de preget pentru realizarea acestui vis, cerând întru aceasta sprijinul binecuvântat al fraților în Domnul și al fraților de sânge de pretutindenea.

Insemnătatea și folosul național al *înălțării unei biserici și parochii greco-orientale române în Viena*, socotim că nu mai trebue lămurită de aproape. Cine n'ar cunoaște, pe cine nu l'ar mișca multele și frumoasele amintiri, cari leagă trecutul nostru de falnica cetate habsburgică, supt zidurile căreia inima românească a lui Vodă Șerban Cantacuzino și a ostașilor lui, nevoiți să stea în tabăra turcească, băteau totuși pentru biruința Crucii? Cine nu știe câtă recunoștință avem de purtat așezămintelor de cultură ale Vienei, în cari și-au făurit armele pentru dezrobirea noastră națională atâția mari bărbați ai neamului românesc ca Gheorghe Lazăr, Mitropolitul Andrei baron de Șaguna, Mihail Eminescu, etc.? Câți dintre ai noștri de astăzi n'au avut sau nu au un frate, o rudă ori un prietin, care să-și fi agonisit ori să-și agonisească învățătura în Viena?

Și pe zi ce merge, rolul cultural al Vienei pentru neamul nostru sporește. Falnica cetate face astăzi legătura directă între noi și cultura apuseană.

Se cuvine deci, ca miile de Români, locuitori statornici ori numai trecători prin Viena, să-și aibă în sfârșit lăcașul sfânt, unde să se poată închina Domnului în scumpul nostru grai strămoșesc.

Se cuvine ca o mândră biserică și o parochie românească bine organizată să adune și mai mult la vatra credinței creștinești și a simțirii naționale pe Românii Vienezi și să dovedească străinilor vrednicia noastră.

Se cuvine în sfârsit ca urmând pilda altor neamuri, cu timpul să se clădească pe lângă parochie și un mare internat pentru studenții români de pretutindenea, cari își urmează studiile la Viena.

Pentru aceste scopuri mărețe, pe cari nădăjduim a le ajunge cât mai curând spre folosul și slava bisericii și neamului nostru — fie-ne îngăduit să apelăm și la sentimentele d-voastre naționale îndeobște cunoscute, rugându-vă a îndemna pe toți buni Români și creștini să ne dea o mână de ajutor.

Viena, Iunie 1908.

Pentru comitet: **Alexandru Lupu**, general i. p., președinte, **Mihail A. Popovici**, secretar.

Numărul nostru jubilar.

In săptămâna ce vine (a Rosaliilor), terminându-se tipărirea numărului jubilar al »Gazetei Transilvaniei«, vom începe a-l espedia abonaților.

Prețul numărului jubilar e stabilit pentru *Austro-Ungaria* cu *1 coroană și 50 bani*, ear pentru *România* și străinătate cu *2 coroane* (sau *2 Lei 50 bani*) de exemplar.

Cu aceste prețuri se pot face abonamente încă numai până la aparițiune.

Venitul curat din abonamente va intra la *fondul jubilar al „Gazetei“ pentru ajutorarea ziariștilor și a scriitorilor români dela noi.*

STIRILE ZILEI.

— 30 Maiu v.

Adunarea generală a desp. I. (Brașov) al »Asociațiunei«. Desp. I. (Brașov) al »Asociațiunei« își va ținea adunarea generală *Luni în 2 Iunie v. (a doua zi de Rosalii) în comuna Cristian.* Precum suntem informați, credem, că adunarea aceasta va fi una din cele mai frumoase. Afară de rapoartele oficioase ale Comitetului despre lucrările desp. în cursul anului trecut, părintele *Aurel Nistor* din Arpătac va ținea o instructivă prelegere din Economia câmpului. Ni-se comunică de asemenea, că serbarea va fi înălțată prin mai multe cântări executate de corul *„Acordul“.* Frații noștri din Cristian încă au luat măsurile de lipsă, ca petrecerea membrilor »Asociațiunei« și a celorlalți oaspeți în mijlocul lor să fie cât se poate de plăcută. Oaspeții se vor întruni după adunare la o masă comună, unde, pe lângă un preț moderat, vor putea petrece împreună un ceas două de veselie.

Plecarea comitetului și a oaspeților din Brașov la Cristian, se va face Luni din piață cu tranvaiul de 8 oare 15 minute dimineața. Trenul pleacă din gara Bertalan la oarele 8 h. 40 m. întoarcerea cu trenul de 6 oare 45 minute din gara Cristian. Ceice ar dori să ia parte la adunare și la masă sunt rugați să se anunțe la notarul comitetului, profesorul Alexandru Bogdan (Brașov).

norul gros țesut de miile de veacuri, și iată să arată în depărtarea azurie furtuna cumplită. Reapar spiritele întrupate ale celor doue popoară cele mai viteze în toată lumea. Vălul se ridică încet-încet și noi ne aflăm în toiul groaznicului războiu al uriașilor strămoși.

Toți trei ne-am cutremurat!

Ceartă.*)

La badea pe sub pårete
Cum se mustră doue fete
Tăt una de om sărac,
Cu una de om găzdac.
Cei găzdacă așa zicea:
— Pe mnie badea mă iea,
Că mine tata mnia da:
Un plugușt cu șase boi,
Lângă boi mnia da și oi,
Lângă oi mnia da și-o vacă,
Ca să-i cad badii mai dragă.
Hei sărac' așa zicea:
— Pe mine badea mă iea
Mnie tata nu mnia da
Numai ochii și gura.
Nu dă badea ochii mnei
Pe tușeșe boii tăi.
Ochii mei și cu gura
Tătă calcă zestrea ta.

*) Poezii poporale din Caietul mic, culese de Dumitru *Manu* stud. cl. VII. gimn.

Despărțire.

Frunzulică din doi fagi.
Fostu-și-o doi copii dragi.
Cine'n lume s'o aflat?
Ură 'ntre iei o țipat.
Ficioru s o supărat
Și iel mândru s-o gătat.
Pușca'n mână și-o luat
Și s-o dus a hăitui
Pa coasta cu calinii,
Une cântă păunii.
Lelea dac-o auzit,
Și ie mândru s'-o gătat
Tăt în haine de mătasă,
Că ie s'a duce de-acasă,
Pe coasta cu smeurița,
Une cântă păunița,
Ca chi (fi) acolo și bădița.
Lelea-o prins mândru'a cânta
Și bădița șuera,
Din cuvânt a cuvânta:
— Cin'în coastă vie'ncoace
Mnie cu soție'mi place.
Și la iel dac'o vinit
Iel din grai aș'o grăit:
— Decât tu soție mnie
Mai bine moartea să-mi vie,
Din iast' pădure pustie
Nime'n lume să nu știe,
Că mniai fost tu dragă mnie.
— Măi bădiță de pe rât!
Ori cine ni-o despărțit
Chie-i moartea de cuțit.
Și moară nespovedit,
Moară necuminecat,
Și de mine neiertat.

Din *Cristian* ni-se scrie: Se aduce prin aceasta la cunoștință celor doritori de a participa la adunarea despărțământului Asociațiunii, Brașov, ce se va ținea în anul acesta în comuna Cristian, a doua zi de Rusalii, că banchetul festiv se va ținea în restaurantul dela *„Pomul verde“* (Zum grünen Baum). In cas de timp favorabil se va ținea în grădină, iar în cas că va fi ploaie, se va ținea într'o sală încăpătoare a aceluiași restaurant. Coverta pentru persoană este 3 coroane. Doritorii de a participa la această adunare, binevoiască a se adresa, în timpul cel mai scurt posibil, prin o corespondență, d-lui Nicolae *Hamsea* sau parochului local Virgil *Pop*. Cei din localitate se vor nisui, ca și în această privință oaspeții participanți să se îndepărteze satisfăcuți.

Jubileul societății academice »Junimea« din Cernăuți. Societatea academică »Junimea« din Cernăuți și-a început Luni serbările de 30 de ani a existenței ei, serbări, cari au durat trei zile, încheindu-se cu o escursiune la mănăstirea Putna. Un număr foarte mare de oaspeți din toate părțile locuite de Români, au luat parte la aceste serbări. Luni seara, la oarele 9, a avut loc, în sala filarmonică, o întrunire festivă, la care au participat oaspeții, reprezentanții tuturor societăților culturale din Bucovina, Ungaria, membrii societății, multe doamne și un public numeros. Președintele societății, d. Cornel *Corneanu*, anunță deschiderea întrunirei festive, rostind o scurtă cuvântare, prin care face istoricul »Junimei«, ale cărei temelii au fost puse în 10 (22) Decemvrie 1875, prin înființarea, de către un mănunchiu de tineri universitari, în frunte cu Ciprian Porumbescu, a societății »Arboroasa«. Principiile acesteia au devenit ale »Junimei«. Deviza: »Uniți să fim în cugete, uniți și în simțiri«, e de-acum simbolul ori-cărui ostaș, care se înrolează în oștirea »Junimei«. După președinte, a luat cuvântul vice-președintele Nicolae *Popescu*, care a vorbit în numele tinerimei; apoi profesorul universitar Dr. *Șaghin*, în numele rectorului universității, arătând că »Junimea« e cea mai veche societate academică din Bucovina și felicitând societatea. Au mai vorbit studenții Moldovanu, Onciul, Berar, Sadoveanu, Stere, etc., în mijlocul unui mare entuziasm.

Regele României pentru biserica română. Regele Carol a binevoit a dona din lista sa civilă suma de 237.037 lei pentru lucrările de restaurare și înfrumsețare ale bisericilor Sfinții Trei Erarhi și Sf. Nicolae din Iași, biserica mitropolitană din Târgoviște și pentru clădirile dela catedrala Curtea de Argeș. Regele a cheltuit până acum cu totul pentru aceste monumente istorice suma de *1.860.000 lei*.

Necrolog. Din Deva ne sosește trista veste, că Mercuri în 10 Iunie n. a încetat din viață în Deva George *Romanul* protopresbiter gr.-or. al Devei, vicedirector al însoțirei de anticipațiuni și credit »Hunedoara« în Deva, membru al »Asociațiunei pentru literatura română și cultura poporului român«, după lungi și grele suferințe în anul al 48-lea de viață și 19-lea de preoție și căsătorie. Rămășițele pământești ale adormitului în Domnul, se vor așeza spre vecinic repaus astăzi, Vineri în 30 Maiu (12 Iunie) 1908 d. a. la orele 4 jum. în cimitirul bisericei gr. or. din Deva.

Pe răposatul îl deplâng: Emilia Romanul n. Papiu, soție; Aurel și Cornel, fii; Catinca Fașie n. Roman, soră și soțul Pavel Fașie; Maria P. Cosma n. Roman, verișoară și soțul Parteniu Cosma; Valeria Colbasi n. Papiu, Letiția Dr. Bologa născ Papiu; Coust. Colbasi; Dr. V. Bologa; Dr. Enea Papiu, cumnați.

Adresăm întristatei familii sincere condolențe.

»Reuniunea Femeilor rom.« pentru ajutorarea și înfrumsețarea sfintei biserici din Brașovul-vechiu și-a serbat Duminecă trecută frumosul act al »Sfințirei noului Steag“ cu o deosebită solemnitate. Un raport amănunțit vom publica în numărul proxim de Duminecă.

Rupere de nori, furtună, grindină. Aceste trei plăgi au dat peste țara noastră pe urma căldurilor neobicinuite din luna trecută. Zi de zi ne sosesc vești despre catastrofe îngrozitoare, cari nimicesc totul în calea lor, punând populațiunea de pe acuma în pragul desnădăjduirei. Bănatul — singurul — a fost scutit până acuma de mânia lui D-zeu, încolo din întreaga țară ne sosesc vaete și plângeri. In Bihor a căzut grindină în măsură atât de îngrozitoare, încât a nimicit și pădurile, rupând crengile arborilor. Peste Dunăre e totul nimicit. In nordul țării... ninge. După presemnele de până acum, ne putem aștepta la un an greu.

Un aparat de sburat inventat de un Român. Dl inginer Teodor Dobrescu din România, a compus un aparat de zburat, care, așa se scrie, este cel mai perfect căci problema aeronauticei prin aparatul d-lui Dobrescu se consideră ca rezolvată. D-nul Dobrescu a lucrat la aparatul său 15 ani de zile. Zilele acestea au să sosească cele două motoare când va încerca o ascensiune de probă. Urmând a se ținea în ziua de 1 Iulie a. c. în Paris un mare concurs de aeroplane, dl Dobrescu se adresează tuturor Românilor cu dare de mână, spre ai sta în ajutor cu bani, pentru de a putea lua parte la acest concurs, al cărui premiu principal se urcă la frumoasa sumă de 900 mii de franci.

Din America ni-se scrie: Vă rugăm să anunțați între noutăți moartea episcopului rom. cath al Clevelandului Ignatius Hortsman întâmplată în luna Maiu în Canton în biserica sft. Iohn (sft. Ion) fiind bolnav numai câteva ciasuri de bătae de inimă. E de însemnat, că prin ajutorul dânsului s'a zidit biserica românească gr. cath. din Cleveland-Ohio de către par. Dr. Epaminonda Lucaciu. *A. S.*

Corul bisericei române gr. or. a »Sfintei Adormiri« din Brașovul-vechiu invită la Producțiunea musicală-teatrală împreunată cu dans, ce o va aranga Duminecă, st. v. (14 Iunie st. n.) 1908, z'ua întâia de Rosalii, în sala hotelului »Central« Nr. 1 din loc. Inceputul la 8 oare seara. Corurile se dirigează de Domnul Romulus Ardelean, învățător. Prețul de intrare: de persoană 1 Coroană; Galerie 1 Coroană; Studenții 60 bani. Venitul curat este destinat pentru sporirea fondului corului bisericesc din Brașovul-vechiu. Suprasolviri si oferte marinimoase se primesc cu mulțămită și se vor chita pe cale ziaristică. Va concerta muzica din »Brateiu«.

Program: 1. I. Crișan: »Hai leliță 'n vârf la munte«, cor mixt. 2. R. Ardelean: »Trei cântece poporale«, cor bărbătesc cu solo de Tenor. 3. G. Dima: »Sub fereastra mândrei mele«, cor mixt. 4. Teatru: *»Păcală argat«*, comedie în 2 tablouri de N. Rădulescu-Niger. După producțiune urmează dans.

Stabilimentul de băi al Eforiei școlare din loc va fi închis Duminecă în 1/14 Iunie (Ziua de Rusalii), iar basenul de vară (în liber) se va deschide Marți în 3/16 Iunie.

Asociațiunea meseriașilor români din Brașov a înscris pentru anul acesta cu plasarea ucenicilor pe d-l I. *Precup*, lăcătuș, str. Castelului.

Maial. Ni se scrie: Corpul învățătoresc dela școala centrală rom. gr.-or. din *Bran*, aranjează cu elevii acestei școale polângă producțiune — Duminecă în ziua de sf. Rosalii a. c. maialul de vară obicinuit. Fără a să mai trimite invitări speciale P. T. publicul sprijinitor este invitat pe această cale. Ofertele benevole se vor publica, iar profitul curat se va adăoga la fondul general școlar.

Mulțumită publică. M. Onor. Domn preot gr. cat. Alexandru Donia-Donescu din Vașlab, a dăruit școalei noastre gr. cat din Gorghiu 20 cor. ca preț de rescumpărare pentru 2 cununi, ce era să se depună pe sicriul fraților săi iubiți *Dionisiu Donia* și *Nelli Donia* măritată *Blos*, pentru care faptă mărinimoasă i-se aduce ferbinte mulțumită din partea subscrisului. *Nicolau Petru* preot gr. cat.

Jos cu perucile. Din Londra se anunță un caz rar în analele tribunalelor engleze: Din princina căldurilor foarte mari judecătorii au dat voie avocaților să-și scoață perucile; în urmă și-au luat și ei de pe cap acest semn distinctiv străvechiu al funcției lor.

Se caută un cantor învățător gr. cat. cu ton bariton ori tenor, apt de a conduce cor bisericesc, cvartet ori duet. dester în cântări, absolut de acum mai mult doi ani, salar afară de cvartir în natură 1240 cor. și cvincvenalele după lege. A se prezenta de probă până la 5 Iulie și recurge pot până la 12 Iulie st. n. 1908. A se adresa la Redacțiunea »Gaz. Trans«.

Invitare.

Despărțământul I. Brașov al *»Asociațiunei pentru literatura română și cultura poporului român«* își va ținea

Adunarea sa generală ordinară

Luni în 2/15 Iunie a. c. (a doua zi de Rosalii) la 11½ a. m. în edificiul școalei române din *Cristian*.

Adunarea va fi precedată de un parastas pentru membrii răposați ai Asocia-

ţiunei, ce se va ţinea la oarele 10 în Sf. Biserică.

Programul adunării:

1) Deschiderea adunărei.

2) Raportul comitetului despre activitatea sa în cursul anului espirat.

3) Raport despre starea cassei despărţământului.

4) Raport despre bibliotecile poporale ale despărţământului.

5) Alegerea unei comisiuni pentru censurarea socotelilor presentate de comitet şi a alteia pentru înscrierea de membri noi.

6) Disertaţiuni.

7) Raportul comisiunilor de sub punctul 5.

8) Fixarea budgetului pe anul 1908/9.

9) Alegerea a doi membri, cari să reprezinte despărţământul la adunarea generală a »Asociaţiunei«.

10) Propuneri de sine stătătoare.

11) Alegerea unui nou director al despărţământului.

12) Incheerea adunării.

La această adunare sunt învitaţi toţi membri »Asociaţiunei« de pe teritoriul acestui despărţământ, precum şi toţi doritorii de înaintarea poporului nostru. In special agenturile din diferitele comune ţinătcare de despărţământul Braşovului sunt rugate a lua parte la această adunare cel puţin prin câte doi membri.

Braşov, 21 Maiu 1909.

In numele comitetului desp. I. al »Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român«.

Andreiu Bârseanu, directorul desp. *Dr. Alexandru Bogdan* notarul comit.

Socializmul modern şi naţionalitatea noastră.

(Fine.)

IV. Socializmul şi naţionalitatea noastră.

S'a crezut multă vreme şi se mai crede încă şi azi că ideile şi mişcările socialiste ar fi îndreptate nu numai contra proprietăţii private şi peste tot contra capitalismului, ci şi în contra celor mamari bunuri morale şi culturale ale singuraticelor popoare sau naţiuni pe cum sunt: naţionalitatea, religia, libertatea, patriotismul şi aşa mai departe şi că ar avea totodată şi primejdioasa putere de a desfiinţa şi de a distruge feliuritele instituţiuni în cari sunt întrupate şi organizate de pe vremuri acestea bunuri culturale şi morale. In special la noi la Români i-s'a atribuit şi i-se atribue socialismului tendinţe agresive şi însuşiri disolvante şi distrugătoare. Este deci nu numai de folos, ci chiar de lipsă ca să ne ocupăm puţin şi cu acestea însuşiri reale sau numai închipuite ale socializmului şi anume atât în general cât şi cu privire specială la noi la Români.

1. *Raportul dintre ideile şi mişcarea socialistă şi dintre religiune şi naţionalitate în general.*

Este un fapt adevărat şi indiscutabil, că socialismul modern avea până în cel mai nou timp o fizonomie duşmănoasă şi observa o ţinută antireligioasă. Pentru înlăturarea acestui păgubitor contrast, s'a cercetat mai deaproape că anume în ce constă duşmănia dintre religiune şi socializm şi că nu cumva raportul dintre ele ar putea fi aşa fel lămurit ca acestea lucruri să înceteze dela sine.

Astfel s'a aflat şi constatat, că duşmănia dintre religiune şi socialism a provenit şi provine mai ales numai din împrejurarea, că în lupta care s'a încins şi se dă deoparte între socialism reprezentat prin proletariat şi între capitalism reprezentat prin burghezime, reprezentanţii oficiali ai religiunei, adecă preoţimea şi ceialalţi funcţionari ai religiunei, s'au pus şi se pun încă aproape totdeauna pe partea burghezimei capitaliste, se solidarizează, se identifică cu ea, ba intră chiar şi în luptă activă pentru ea.

In timpul mai nou s'a constatat însă că între creştinizm respective religiune şi între socialism nu există nici un contrast principial, şi că prin urmare o duşmănie principială încă este cu totul nemotivată, pentrucă religiunea sau biserica ca instituţiune eternă nu trebue confundată cu slujitorii ei de pe vremuri, dintre cari pot să fie şi chiar sunt adeseori unii foarte răi! W. Sombart, competent în cauză, afirmă, că de prezent numai socialiştii ignoranţi sau semidocţi mai sunt duşmani ai religiunei.

Cu privire la naţionalitate este de a se remarca şi de a se reţinea înainte de toate că socializmul apreciază naţionalitatea singuraticelor popoară sau naţiuni făcând marea şi importanta deosebire între naţiunea şi naţionalitatea culturală sau etnică şi între cea politică. Se ştie şi o ştim foarte bine mai ales noi Românii din aceasta ţară, că ce însemnează aceasta deosebire, pentrucă noi avem în patria noastră chiar şi o lege a naţionalităţilor, care a decretat şi decretează în mod obligător că toate naţiunile culturale sau etnice din Ungaria pe cum sunt: Magiarii, Românii, Germanii ş. a. sunt şi compun laolaltă *naţiunea politică ungară*, fără conziderare la limba şi celelalte însuşiri culturale şi etnice ale lor. Naţiunea sau naţionalitatea politică este deci o creaţiune meşteşugită şi se deosebeşte tare şi în multe privinţe de naţiunea sau naţionalitatea culturală sau etnică, care este un product firesc.

Făcând aceasta deosebire socialismul modern s'a declarat în ţimpul din urmă de nenumărate ori atât prin programele stabilite în congresele lor cât şi mai ales prin atitudinea şi faptele celor mai autorizaţi reprezentanţi ai săi, că naţionalitatea culturală sau etnică o recunoaşte şi o admite necondiţionat, ba este gata a o apăra şi a lupta pentru ea, şi că numai naţionalitatea politică nu o recunoaşte şi o combate. Astfel spunând că sub naţiune înţelege o societate de oameni, cari se ţin laolaltă prin limba şi cultura lor comună socializmul declară, că acesteia îi recunoaşte necondiţionat dreptul de a fi şi de a rămânea independentă în aceasta privinţă şi că din aceasta cauză este duşmanul tuturor acelor state, cari siluesc şi violentează naţiunile culturale din cari sunt compuse! Socializmul modern este în special duşman al şovinizmului, al imperializmului şi al jingoizmului, pentrucă în toate acestea vede reprezentate şi apărate numai interesele burghezimei capitaliste din singuraticele state.

Luând în specială conziderare naţionalitatea română şi biserica română reproduc următoarele doue voci de-o competinţă indiscutabilă: Dl A. C. Cuza, savantul profesor dela universitatea din Iaşi, în cartea sa »Naţionalitatea în artă, 1908« definiază naţionalitatea română în chipul următor:

»Ea se alcătueşte din acel neam de oameni de origine daco-romană, de religiune creştină, răspândit între Nistru si Tisa, între Mureş, Dunăre şi Marea-neagră, care a cucerit acest colţ de pământ şi l-a gospodărit în curs de optsprezece secole, care a creat prin munca lui şi neajutat de nimeni, toate elementele unei culturi specifice, în graiu, în credinţă, în datini, în port, în instituţii sociale, în podoabe, în cântece, în jocuri, în literatură şi în ştiinţă...«

Raportul de întimitate care a legat şi ţine contopită aceasta naţionalitate cu religiunea sau biserica strămoşească a Românilor nu l'ar putea descrie şi esprima mai exact, mai perfect şi mai plastic nimenea decât a facut-o aceasta dl Dr. Alexandru Mocsonyi, când a zis:*)

»Biserica a fost în tot decursul unui şir lung de secoli sinistri şi în timpurile cele mai desperate, pururea unicul şi ultimul adăpost al poporului român; iar poporul român secularele sale strîmtoriri le-a suferit îndeosebi pentru statornicia sa cu care a ţinut strâns şi firm la biserica sa strămoşească. In aceste doue fapte istorice se manifestă sănătosul instinct vital al poporului român, iar în manifestarea seculară a acestui instinct apare însuşi geniul Românizmului. Spiritul creştinizmului ortodox contopit cu spiritul anticei culturi romane — aceasta sinteză psihică — constitue geniul Românizmului. De aci putem cuprinde idea bisericei naţionale în toată însemnătatea ei: biserica naţională este partea integrantă şi îndisolubilă a Românizmului *genuin*.

»Nu este deci mirare dacă biserica română şi poporul român de când sunt una simt, dacă durerile şi bucuriile lor pururea împreună le simt. Intr'adevăr, fie că catolicizmul şi calvinizmul au strîmtorat poporul român pentru ortodoxia sa, fie că grecizmul şi slavizmul au ştîrbit caracterul naţional al bisericei, pururea Românizmul a fost atăcat în nervul său vital; iar ruptura istorică a elementelo- sale psihice şi indisolubile: Românizmul a resimţit-o drept ca o dureroasă vivisecţiune. Pricepem deci de ce biserica naţională a fost, este şi va rămânea în veci condiţiunea de viaţă a poporului român«.

Dupăce ştim deja, că socializmul bine explicat şi bine înţeles nu este duşman nici al naţionalităţii şi nici al religiunei noastre şi dupăce mai avem cunoştinţă şi de aceea, că naţionalitatea şi biserica noastră s'au luptat optsprezece voacuri cearîndul cu mulţi, mari şi veritabili, unii chiar duşmani de moarte ai săi şi totuşi n'au perit: abia ar mai fi de lipsă să mai producem şi alte probe spre a dovedi, că nu există nici un singur motiv special şi serios ca să ne temem de socializm.

Şi cu toate acestea mai are poporul român încă un element cu o putere aşa de mare şi atât de conservatoare încât şi numai el singur ar fi deajuns, ca să ne ferească şi să ne apere de orişice primejdie provenită dela socializm dacă cumva acesta ar fi primejdios pe cum de fapt nu este. Acest element, aceasta mare putere a poporului român este *ţărănimea română*, care ca orice altă tărănime încă îşi are însemnătatea sa specială în faţa socializmului şi în faţa tendinţelor acestuia. Peste ţărănimea română nu putem trece cu tăcere când este vorbă de raportul dintre socializm şi dintre naţionalitatea română!

Deja în »Manifestul comunist« dela 1847 se spune, că ţăranul este un duşman al proletariatului, pentrucă el încă este un burghez capitalist. După vre'o 50 de ani de muncă a trebuit să constate din nou socialiştii şi în special K. Kautsky cel mai autorizat reprezentant al lor în cestiuni agrare, că ţăranul nu voieşte cu nici un preţ să se lapede de parcela sa şi să se facă proletar, că teoriile socializmului nu se pot aplica nici odată faţă de ţărani, fiind ele stabilite numai cu conziderare la muncitori industriali şi că prin urmare socialiştii au trebuit şi trebue să abzică cu desăvârşire şi pentru totdeauna la socializarea şi proletarizarea ţăranului.

Acestea constatări se refer la popoare şi state, unde ţărănimea este relativ cu mult mai puţină ca la noi. Ele au însă la noi mai mare valoare pentrucă din întreagă populaţie a patriei noastre şi a Regatului Român peste 80 la sută sunt ţărani. De unde rezultă, că înpecial poporul român din acestea doue state, Ungaria şi România, se compune în 80 — 85% din ţărani aşa încât este un fapt indiscutabil că mai detrăgând conziderabilul număr al străinilor din România, *din întreaga naţionalitate română, şi prin urmare din întreg neamul românesc, 90 la sută sau 9 din 10 părţi sunt ţărani*, şi că numai restul de 10 la sută adecă 1 din 10 părţi sunt aşa numiţii intelectuali, cari cu puţine excepţiuni formează *clasa dirigentă* a poporului român, pe când o clasă mijlocie *română* ne lipseşte încă aproape cu desăvîrşire.

Dacă luăm acum în considerare acest conservatizm, istorica putere de rezistenţă şi proverbiala iubire de pământ şi de moşie a ţărănimei române, apoi putem constata încă odată, că într'adevăr nu avem să ne temem de socializm. Cu atât mai vârtos nu pentrucă după cum zice Eduard Bernstein, care în timpul cel mai nou a devenit şi este un factor şi o autoritate tot aşa de mare înaintea socialiştilor precum era ia timpul său C. Marx, *socializmul este redus azi la un simplu ideal al proletarilor, iar partidul social-democrat, adecă organul politic al socializmului, nu este azi în realitate altceva decât un partid de reforme sociale şi democratice.*

Ş'apoi dacă pooletariatul, clasă socială compusă numai din muncitori *industriali*, îşi are în socializm propria sa chestiune socială, avem şi noi în *chestiunea ţărănească, cea mai mare cea mai generală şi cea mai actuală chestiune socială a noastră proprie respective a întregului neam românesc din toate ţările locuite de Români!*

Putem afirma, că chestiunea sau chestiunile sociale, cari s'au ivit în ţările industriale din apusul Europei, sub numele de socializm aceeaşi chestiune sau aceleaşi chestiuni sociale s'au ivit şi sunt tocmai acum la ordinea zilei în viaţa culturală a întregului neam românesc de pretutindinea sub numele de *chestiune ţărănească*. Şi fiindcă orice chestiune socială să naşte în mod firesc numai din stările istorice şi reale ale respectivelor ţări şi popoare şi pot fi deslegate iar numai cu considerarea cuvenită ale acelor stări şi raporturi speciale: este evident *că chestiunea ţărănească a neamului românesc* nu numai înlocuieşte, ci deadreptul eschide socializmul şi îl face cu totul imposibil la Români!

Chestiunea ţărănească se impune şi prin urmare trebue apreciată şi dezlegată din mai multe puncte de vedere, pentrucă ea are mai multe feţe sau laturi, Ea are anume: o lature *socială* una *economică*, una *naţională* şi alta *politică*, de însemnătate fie care în sine.

Nu mă pot estinde de astădată ma pe larg asupra acestor laturi ale chestiunei ţărăneşti. Ţin să accentuez însă că dacă unele dintre ideile socialiştilor, ar fi identice cu idealurile şi aspiraţiunile noastre culturale. sociale economice şi chiar politice precum este d. e. votul universal: apoi pot şi trebue să fie apreciate şi dezlegate numai cu conziderarea şi în legătură cu chestiunea ţărănească, pentrucă în chipul acesta ele îşi perd orice caracter socialistic sau universal şi să naţionalizează!

Doamnelor şi Domnilor!

Am voit să Vă informez aşa după cum să poate şi să cuvine între marginile unei prelegeri fără nici o pretenţie că socializmul şi mişcarea socialistă chiar dacă ar fi fost vr'odată ele în viitor nu mai sunt şi nu mai pot fi nici primejdioase şi nic păgubitoare pentru desvoltărea şi progresarea noastră culturală şi naţională. Am mai voit să accentuez şi acceea, că fără să reflectăm la ideile şi scopurile socialiştilor şi fără să ne temem de ele, nu ne-ar strica absolut nimica, ba ne-ar fi chiar de mare folos, dacă în munca pentru multele şi marile ideale culturale şi sociale ale noastre, ne-am şti însufleţi, ne-am putea organiza, ne-am împlini datorinţele şi am aduce jertfe morale şi materiale, am avea tăria morală de a ne disciplina şi dacă am desfăşura atâta energie şi curaj precum le vedem pe toate acestea la socialişti în munca pentru ideile şi scopurile lor!

Ţinând sama de faptul, că concentrarea şi unirea culturală a tuturor Românilor nu o înpedecă absolut nimenea dovadă împrejurarea, că Academia Română din Bucureşti îşi alege membrii săi din toate ţările locuite de Români, ar trebui ca celebrul apel din »Manifestul comunist«. »Proletari din toate ţările uniţi-vă« să îl traducem şi să îl realizăm în româneşte astfel: »Români din toate ţările, în progresarea voastră culturală şi naţională, uniţi-vă«.

Braşov, în 16 Maiu 1908.

Dr. N. Vecerdea.

*) Toastul ţinut la 16 Iunie v. 1898 în Răşinar şi publicat în „Telegratul Român“ Nr. 69 ex 1898.

Cronici bucureştene.

Moşii.

In sfârşit s'au deschis »Moşii«. Tradiţionalul târg al *Moşilor* a sosit ca în toţi anii, cu începutul verii.

Afară »la Obor« e acum locul cel mai căutat de cetăţenii şi cetăţenele Capitalei. Acolo se strîng ziua şi noaptea cumpărători, »gură cască« şi cheflii de cele mai variate categorii. Găseşti cântec, găseşti veselie, găseşti zgomot, praf şi lume atâta, cum nu se mai întâlneşte la vre-un alt tîrg din ţară.

Inceputul acestui tîrg trebuie să fie foarte îndepărtat. După unele păreri ar fi tocmai din vremea lui Matei Basarab. Odinioară îi se zicea *tîrgul de afară*, iar căii Moşilor de azi, care duce afară la Obor, îi se zicea *podul tîrgului de afară*.

* * *

...Destul că noi ne-am pomenit cu tîrgul Moşilor, rămas de a moşi şi strămoşi împreună cu celelalte moşteniri.

Astăzi *Moşii* sunt mai mult un târg al oraşului şi aproape se poate afirma, ca sunt mai mult o sărbătoare pentru locuitorii Capitalei şi alţi curioşi, cari vin deafară, pe când în trecut dimpotrivă era un mare tîrg de an pentru desfacerea tuturor felurilor de marfuri trebuitoare vieţii. In piaţa *tîrgului de afară*, la *Oborul* »Moşilor« din timpul nostru, se ridicau şatre sau bărăci, în cari se adăposteau tot felul de mărfuri adunate dela Miază-noapte, de peste Dunăre, sau de peste munţi, din Ardeal, şi mai cu seamă din Braşov, care pe lângă articolele cunoscute de »braşovenie«, trimitea împreună cu Sibiiul renumita *turtă dulce*.

...Şi turta dulce e şi azi un articol şi obicinuit şi căutat în tîrgul »Moşilor« şi-i zice tot *turtă de Sibiiu*, cu toate că ea n'a văzut nici Braşovul măcar.

Negustori din alte ţări, astăzi aproape că nu se mai văd — şi foarte puţini vin chiar şi din oraşele mai apropiate de Capitală. S'au dus vremile patriarhale, când graniţa economică aproape nu exista, nu numai între Ţările Româneşti şi Ardeal ci şi chiar şi faţă de alte ţări. Cară cu mărfuri treceau din Ardeal spre Ţara românească prin vre-o trecătoare sau pe potec pe cari aduceau marfă pentru tîrgul dela Bucureşti spinarea pe calului. Şi negustorii plecau la drum pentru câte-o săptămână sau două, străbătând pe drumuri rele, nesigure pline de noroi sau de praf, prin păduri seculare ca şi pe câmpiile nelucrate unde vitele puteau în bună voie să-şi caute hrana trebuitoare pentru drum.

Unde-i istoricul, care să ne descrie aceste drumuri, aşa cum au fost ele odinioară, să ne spună unde erau vestitele hanuri de popas, în drumul spre Bucureşti,

să ne povestească înfiorătoarele atentate din codrii vremilor acelora nesigure, și totuși frumoase, pentru amintirea noastră; cu atât mai frumoase cu cât ele sunt mai îndepărtate!

* * *

Dar dacă la Moșii de odinioară se făcea negustorie mai multă, de bunăseamă că era veselie destulă, și se făcea — cum să-i zicem? — *chef* destul, ca și azi. Erau și atunci tarafuri de lăutari pentru lumea mai simandicoasă, cavalul, fluerul și tilinca pentru »prostime« care îi întindea hora strămoșească cu chiotele nelipsite, în mijlocul pieței; era vinul curat românesc, binecuvântat de Dumnezeu, și bun pentru toți credincioșii în Hristos — și dupăce boerii se mai dau la chef, se aruncau și ei la horă sau la brâul strămoșesc cu jupânesele lor, pe cari le aduseseră cu rădvanele din cine știe ce depărtare pentru târgul și veselia Moșilor.

Atunci, poate mai mult decât azi, se amestecau printre porturile din țară, porturi din Orient, grecești, bulgărești, fesuri și turbane turcești, pe lângă porturile cari veneau din Ardeal.

* * *

Astăzi trenul aduce pe vizitatorul din Târgoviște sau Pitești în două ceasuri; iar pe cel dela Dunăre, dela Giurgiu, într'un ceas și jumătate ți-l trântește la »Moși«. Cumpără, vinde sau petrece două săptămâni în cap.

Pe o mare întindere sunt ridicate în șir, bărăci sau pavilioane, de diferiți negustori. In primul rând se găsesc obiecte trebuitoare gospodăriei: mobilă, obiect pentru menaj. Apoi obiecte de lemn, coșuri, vase de bucătărie etc.

Dar toate acestea, mărfuri, pe cari le descopere mai ușor gospodina care a plănuit să facă mai multe târgueli pentru casă, pentru ochiul aceluia care a venit să se plimbe său să caște gura se pierd printre localurile de petrecere, printre circuri și alte distracții de origine mai mult evreiască decât »americană«. Cum să mai vezi tu prăvălia cu oale, cu tingii, cu cești, cum să vezi în altă baracă coșurile frumos împletite, uneltele de lemn, jucăriile de copii, când la fiecare pas dai de lăutari, de turtă dulce, de chiot, de smochine, alune prăjite și floricele de »laponezia« cum le zice Țiganca care stând turcește în acelaș timp le și pregătește și le face și reclamă. Ah! și apoi *mititeii!* Era cât p'aci să-i scriu cu literă mare. Ei cari nici odată nu pot fi *mari!* Și în târgul Moșilor cine credeți că sfârâie mai strașnic?... Ei »renumiții«, împreună cu patricienii — mai puțin »renumiți« dar mai respectabili!

Cleștele sbârnăie sărind pe grătar, și deodată apucă pe un patrician sau un democrat și-l trântește fără nici o formă legală pe masa lungă de brad lângă vinul de Drăgășani sau țuica de Văleni spre împărtășirea »societății« dela mahala: Ghiță, căruțașul cu nevastă-sa Tinca, cumătra Leana, moașa Paraschiva și o pereche tineră. Iar lăutarul cântă: »Când eram copii odată«.

Și câte mai sunt la *Moși*.

M.

Școalele medii gr. or. rom. din Brașov.

(Programa examenelor dela finea anului școlar 1907—8.)

Examenele de maturitate. In zilele de 4, 5, 6 și 7 Iunie v. va fi examenul oral de maturitate la gimnaziu. La examenele de maturitate nu pot asista școlarii; pentru publicul mare ele sunt deschise.

Examenele private cu școlarii privatiști din școalele medii se vor ținea în zilele de 10—14 Iunie v., având a se prezenta școlarii privatiști Marți în 10 Iunie v. la 7 oare dim. în cancelaria direcțiunii. Taxele de examen au să fie plătite înainte.

Examenele publice de încheiere. *A) La gimnaziu:* Vineri în 27 Iunie v. cu clasele VII—IV dela orele 7½—11½ înainte do amiazi și clasele III—I dela orele 2½—5½ după amiazi. Intre orele 11½—12 a. m. se va declama, iar corul va executa mai multe cântări. *B) La școala reală:* Sâmbătă, în 28 Iunie v. dela orele 7½—11½ a. m.

Notă. — Examenele se țin în sala festivă a gimnaziului. — Școlarul, care va absenta dela examen nu se va promova, ci va avea să facă examen supletor în Septemvrie a. c.

Duminecă în 22 Iunie v. după amiazi la 5½ oare se va ține *examenul public de gimnastică* în curtea de gimnastică.

Duminecă, în 29 Iunie v. după serviciul divin, la care vor participa toți școlarii, *se va încheia în mod solemn anul școlar* 1907/908 distribuindu-se premiile în sala cea mare a institutului. La încheierea anului școlar în 29 Iunie v. fiecare școlar va primi testimoniu școlar și un exemplar din Anuarul școalei. Școlarii absenți nu vor primi Anuarul școalei.

La examenele acestea precum și la festivitatea de încheiere a anului școlar se invită cu toată stima părinții, amicii și binevoitorii acestor școale.

Brașov, în 28 Maiu v. 1908.

Direcțiunea.

ULTIME ȘTIRI.

Serbările jubilare din Austria.

Viena, 12 Iunie. Mercuri seară au sosit aci românii bucovineni cari vin să ia parte la serbările jubiliare. Ei au fost primiți la gara de Nord de un mare public, între care dr. Ciurcu, președintele coloniei vieneze, deputații ruteni și români, reprezentanții României June etc. Țăranii români au fost conduși cu muzica la Prater, unde au fost găzduiți.

Viena, 12 Iunie. Orașul se află de eri sub impresia agitației zilei de azi, când va avea loc marele cortegiu istoric. După date statistice au sosit azi la Viena peste 40000 de străini, între cari se înțelege cea mai mare parte din Austria, dar foarte mulți și din Germania, Anglia și America. Eri au sosit 40 ziariști englezi pentru a raporta ziarelor lor asupra serbărilor. Sunt interesante de văzut împrejurimile rotondei Praterului, care a fost transformată într'o adevărată tabără militară. Aci este piața unde se vor aduna cei 6000 bărbați și femei din provincie, cari vor participa costumați la cortegiul istoric. In caz de ploaie sau vreme rea cortegiul va fi amânat pentru a doua sau chiar a treia zi. Serbarea de azi se va începe printr'un discurs al primarului Lueger, la finele căruia doctorul Lueger va da semnalul începerei serbărei printr'un buton electric pus în comunicație cu toate turnurile bisericilor din Viena. Cortegiul se va pune apoi în mișcare în sunetul clopotelor tuturor bisericilor.

Viena, 12 Iunie. De eri dimineață plouă necontenit în orașul nostru. Institutul meteorologic prevede că ploaia va dura câteva zile. Știri telegrafice anunță că ploaia este generală în toată Austria. Nu se știe dacă din pricina ploilor, convoiul festiv jubilar de astăzi, va putea să aibe loc.

*

Paris, 12 Iunie. Corespondentul special al ziarului „Matin“ la Reval anunță că convorbirea dintre regele Eduard și Țarul Nicolae n'a adus nimic nou în situația politică. In special a venit în discuție chestia macedoneană. Prezența generalului French și a amiralului Fischer la Reval are de scop a se prezenta țarului înaltele personalități militare ale Angliei.

Berlin, 12 Iunie. „Berliner Tageblatt“ spune că toasturile celor doi monarchi la întrevederea dela Reval sunt o dovadă a întărirei raporturilor dintre cele 2 țări, în interesul păcei. Nu încape nici o îndoială că regele Eduard și Țarul Nicolae își dau toate silințele în interesul păcei universale. Se naște numai întrebarea asupra locului ce se rezervă politicei germane în marginele acestei întrevederi.

Londra, 12 Iunie. Agenția „Central News“ află din Lisabona că poliția a descoperit *un întins complot în contra familiei regale*. Poliția are dovezi, că conjurații aveau de gând să asasineze pe regele Manuel, regina Amalia, regina mama Maria Pia și principele Alphonso. Atentatul avea să se esecute în ziua de 18 Iunie st. n., când toată familia regală trebuia să asiste la serviciul divin din biserica Estrela. Conspiratorii fac parte din aceeași asociație secretă, din cari s'au recrutat asasinii regelui Don Carlos. Șefii acestei conspirații erau Jose Avilas, Adas Duarte și Constantino Mendes, cari fuseseră aleși și pentru executarea atentatului. Ziarul oficial susține, că partidul republican era amestecat în acest complot. Au fost arestate atât de multe persoane încât închisoarea Monica nu mai încape de deținuți. Intre arestați se află și mulți cari au luat parte la ultimul regicid, dar cari fuseseră puși în libertate în urma decretării amnestiei generale. Firele acestui complot au fost descoperite prin descoperirea unei fabrici de bombe în apropiere de Lisabona. Bombele, cari aveau să servească plănuitului atentat, se află la poliție.

Relațiile dintre Serbia și Bulgaria.

Bandele sârbești atacă mereu satele din apropierea graniței lor și omoară pe săteni și dau foc caselor. Telegramele acestea au produs la Sofia o mare indignare. Populația este foarte agitată, iar pressa publică articole foarte violente, cerând guvernului măsuri imediate și energice pentru înfrânarea bandelor sârbești. Un ziar de seară cere guvernului să rupă, imediat, orice relațiuni cu Serbia și să recheme pe agentul bulgar din Belgrad. Ziarul adaogă: »Dacă guvernul nu va face acest pas, atunci peste puțin timp va fi silit să apere cu forța armată pe agentul diplomatic sârb, în contra furiei poporului«.

Producțiuni și Petreceri.

Reuniunea femeilor române din Hunedoara invită la Petrecerea de vară ce să va ținea în Dumineca Rusaliilor (14 Iunie n. a. c.) în grădina »Hunyadivárhoz« din loc. Prețul de intrare: De Familie 2 coroane 40 fileri. De persoană 1 coroană. Inceputul la oarele 5 d. a. Muzica vestitului Gogi din Orăștie! Venitul curat să folosește pentru scopul Reuniunii. Suprasolvirile să primesc cu mulțumită și să vor publica.

Inteligința română din Lechința și jur invită la Petrecerea de vară cu dans ce va aranja în 21 Iunie n. 1908 (prima Duminecă după Sf. Rusalii) în pavilonul »Coroana din Lechința. (Tot în acest local și aceasta zi la 4 oare p. m. ține adunarea sa generală despărțământul Bistrița al »Asociațiunei« pentru literatura română și cultura poporului român cu program separat). Inceputul precis la 7 oare seara. Venitul curat e menit bisericii române din Lechința și Herina.

Comitetul aranjator: Prezidenți de onoare: Gerasim Domide, protopop, Dr. Gavril Tripon, adv. și dir. de bancă. Prezidenți: Dr. Al. German, medic. Dr. Iulian Pop, advocat. Dr. Leonida Domide, medic. Vicepreziderți: Elie Iuga, preot. George Curtean, secretar de bancă. Sever Groze, preot. Cassari și controlori: M. Baciu, preot. E. Gordon, preot. M. Șirlincanu, funcț. de bancă. Emil A. Chiffa, funcț. de bancă. *Membrii în comitet*: 1. Toți domnii teologi din jurul extins al Lechinței. 2. Junimea academică română tot din acest jur. Rugare: 1. Toate familiile române de preoți, notari, proprietari și învățători etc. sunt rugate a se considera neconditionat de învitate chiar și fără aviz. 2. Familiile invitate sunt rugate a invita pe toți cunoscuții lor și verbal.

»Secția industrială« din »Reuniunea Economică din Orăștie« învită la Producțiunea teatrală care să va ține Duminică, în 1/14 Iunie a. c. (ziua de Rusalii) în sala hot. »Transsylvania« din loc. Inceputul la 8 oare seara. Venitul curat e destinat fondului propriu. In pauză să va juca »Călușerul« și »Bătuta«.

Program: »O noapte furtunoasă«, comedie în două acte, de I. L. Caragiale. După producțiune, dans!

Tinerimea română din Agârbiciu vă învită la producțiunea Teatrală-Muzicală ce să va ținea în 2/15 Iunie 1908 (a doua zi de Rusalii), în edificiul școalei române gr. or. din loc. Inceputul la 8 oare seara. Venitul curat este destinat pentru înființarea unei biblioteci școlare. Suprasolvirile se vor primi cu mulțumită.

Program: 1. »Sub crengi de soc« cor. 2. »Zăpăcit« comedie 1 act de T. Alexi. 3. Țiganul în căruță« dialog comic de E. Suciu. 4. »Curca« comedie 1 act de T. Alexi. 5. »Mama« de G. Coșbuc declam de Dșoara P. Dopp. 6. »Marș« cor. In pauză se va juca Bătuta. După producțiune dans.

Din glumele lui Moș Oarțin.

Invățătorul: Ghiță Păcală, spune-mi tu mie, albinele de unde își câștigă mierea.

Ghiță: Dela Jupânu Schwarzstein, că și mama dela el o cumpără când cu leacu la tusa mea măgărească.

*

Inv.: Despre regele Matia, un frumos proverb a rămas, fiind el un împărat drept.... No! Văsălica Gorun spune... »A murit regele Matia....

Văsălica: »A murit regelo Matia... Dumnezeu să-l odihnească«....

Costanu lu Tânjală: Am auzit vecine, că ficioru D-tale ci-că o ajuns Căprar la honvizeri, păi rogu-te mare domniei aia?

Vecinu: Păi dar cum?... Iți poți ușor tâlcui, că, copii merg întâi la 'nvățarea lu dascălu, apoi alu Domn profesoru, apoi la episcopu, — no! și numai atunci ajung pe mâna lu ficioru tatii, să-i samine 'n gledă.

*

Niculae Căpău, ridică jalbă pentru vătămare de onoare:

Jud.: Păi spune dar, cu ce ți-a vătămat onoarea așa simțitor:

— A zis, mă rog, că el mă va asigura po 'ntreaga viață!

Jud.: Bine omule, asta nu-i vătămare de onoare!

— Cum să nu, mă rog de ertare, el e agent pentru asigurarea vitelor — păi doar' nu-s eu bou încălțat!

Bibliografie.

„O roșă veștejită“ cu text nemțesc după Heine și românesc de Matilda Cugler-Poni pentru voce și pian. Prețul 1 coronă, plus 5 bani porto.

T. Lugojanu: „De ducă“, cor bărbătesc pe motiv poporal. Prețul 1 cor. plus 5 bani porto.

Intâiu Maiu romanță pentru voce și pian de *G. Fl. Preșmereanu*, dedicată d-nei Elena Dr. I. Mețianu. Prețul 1 cor. (Lei 1·20) plus 10 bani porto.

Imn festiv și *Hora dela Plevna* coruri mixte de *G. Fl. Preșmereanu*. Prețul 1 cor. plus porto 10 bani.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor respons.: Victor Branisce.

Sărăcia și neștiința sunt cauza că mor atâta copii mici.

Făină de copii Kuféke, un preparat foarte mistuitor pentru copii mici este o inovație, care a contribuit foarte mult la desvoltarea și sănătatea copiilor. Făina Kuféke este ieftină, foarte nutritoare, și apără copii de boale de stomac și intestine. »Der Saugling« broșura instructivă se capătă gratis în locurile de vânzare sau la R. Kufeke, Wien I.

Mântuit dela moarte. Un om trimite inventatorului crucei duple electro-magnetice R. B. nr. 86967, dlui Albert Müller Budapesta V/28 Vadász-u. 34, următoarea scrisoare de mulțămită: Stimate domnule Müller! Inainte de toate te încunoștințez că sunt om sărac și boala m'a silit să întru într'un spital din Budapesta, apoi am stat 3 luni sub ingrijirea doctorilor din Zombor și toate acestea m'au costat 200 cor. fără ca să mă pot vindeca. Din intâmplare am dat de vestea crucei dtale și am comandat-o purtând-o pe piept după cum mi ai scris. In timp scurt, m'am sculat din pat, mă simt sănătos și nu mi-e teamă că mor, pentrucă m'ai mântuit dta. Iți mulțumesc de mii de eri, Cu stimă Francisc Ostiadat, mașinist în Prigl enta St. Ivan (com. Bács Bodrog) în 27 April. Crucea duplă electro-magnetică R. B. nr. 86967 costă numai 6 cor. și vindecă boalele următoare: reumatism, respirație rea, lipsă de somn, batere de inimă, boala rea, de nervi; de aceea îndemnăm pe fiecare să se adreseze plin de încredere dlui Albert Müller, Budapesta V/28 Vadász-utca 34.

Câte-va cuvinte asupra boalelor secrete.

E trist, — dar în realitate adevărată că în vremea de azi e bătătoare la ochi mulțimea acelor oameni, a căror sânge și sucuri trupești sunt atrofiate și cari în urma ușurinței din tinerețe și prin deprinderi rele și-au sdruncinat sistemul nervos și puterea spiriutală. **E timpul suprem ca acestei stări îngrozitoare să se pună capăt.** Trebue să fie cine-va care să dea tinerimei deslușiri binevoitoare, sincere și amănunțite în tot ce privește viața sexuală, trebue să fie cine-va căruia oamenii să-și încredințeze fără teamă, fără sfială și cu încredere necazurile lor secrete. Dar nu e în deajuns însă a destăinui aceste necazuri ori și cui, ci trebue să ne adresăm unui astfel dě medic specialist, conștiințios, care știe să dea asupra vietei sfaturi bune sexuale și știe a ajuta și morburilor ce deja eventual există, **atunci apoi va înceta existența boalelor secrete.**

De e chemare atât de măreață și pentru acest scop e institutul renumit în toată țara al **D-rului PALOCZ, medic de spital, specialist, (Budapesta, VII., Rákóczi-ut 10)**, unde pe lângă discreția cea mai strictă primește ori-cine (atât bărbații cât și femeile) deslușiri asupra vieței sexuale, unde sângele și sucurile trupești ale bolnavului se curăță, nervii i-se întăresc, tot organismul i-se elibereză de materiile de bólă, chinurile sufletești i-se liniștesc.

Fără conturbarea ocupațiunilor dilnice **dr. PALOCZ** vindecă deja de ani de dile repede și radical **cu metodul său propriu de vindecare**, chiar și cazurile cele mai neglese, ranele sifilitice, *boalele de țeve, bășică, nervi și șira spinărei, începuturile de confusie a minței, urmările onaniei și ale sifilisului, erecțiunile de spaimă, slăbirea puterei bărbătești (impotența), vătămăturile, boalele de sânge, de piele și toate boalele organelor sexuale femeești.* **Pentru femei e sală de așteptare separată și eșire separată.** In ceea-ce privește cura, depărtarea nu este piedecă, căci dacă cine-va, din ori-ce cauză, n'ar putea veni în persoană, atunci cu plăcere i-se va da răspuns amănunțit foarte discret prin scrisoare (în epistolă e de ajuns a se înlătura numai marca de răspuns). **Limba română se vorbește perfect.** După încheierea curei, epistolele se ard, ori la dorință se retrimit fie-caruia. Institutul se îngrijește și de medicamente speciale. Vizitele se primesc începând dela 10 óre a. m. până la 5 óre p. m., (Dumineca până la 12 óre a. m.)

Adresa: Dr. PALOCZ, medic de spital pescialist, Budapesta, VII., Rákóczi-út, 10.

Se caută

Un ucenic pentru franselărie la D-l **Nicolae Moldovan** comersant și franselar în **Maros-Héviz.**

(193,1—3.)

Nr. 535/1908.

CONCURS.

In conformitate cu dispozițiunile pentru administrarea fondurilor fundațiunilor „Asociațiunii, pentru literatura română și cultura poporului român", se publică concurs pentru **„premiul Andreiu Murășan"** de coroane 300.

La concurs se admite ori-ce lucrare originală de cuprins literar, tipărită în Ungaria în cursul an. 1907.

Concurenții vor avea să înainteze până la 1 Iulie a. c. st. n. la biroul „Asociațiunei" în Sibiiu cinci exemplare ale lucrărilor. Decernerea premiului se va face în ședința plenară a secțiunilor științifice-literare, iar premiarea în adunarea generală din acest an.

Sibiiu, 1 Iunie 1908.

Prezidiul Asociațiunii:
Iosif Șterca Șuluțu *m. p.*

Prăvălii de închiriat în Șomcuta-Mare.

Institutul de credit și economii, **„CHIOREANA"** cu sediul în **Șomcuta Mare** (comitatul Sătmar) fosta capitală a districtului Chior, în casa proprie de nou edificată are de dat în chirie **două prăvălii** pentru doi comercianți; în acelaș edificiu afară de localitățile de prăvălii pentru fiecare comerciant sunt câte 3 chilii (odăi) de locuință, culină, cămară, magazin și pivniță.

Fiind ambele prăvălii în același edificiu unul dintre comercianți poate ținea mărfuri de bănănie și coloniale (vegyes kereskedés) iară celalalt mărfuri de modă (rőfős kereskedés) atât pentru țărani cât și pentru inteligință.

Lipsa acestor două prăvălii în ținutul nostru, locuit în cea mai mare parte de români este de mult simțită; prin urmare doi comercianți harnici și conștiențioși ar putea realiza afaceri foarte bune, la ceeace și direcțiunea institutului „Chioreana" le va da tot concursul.

Reflectanții la aceste două prăvălii sunt rugați a să prezenta în persoană cel mult **până în 1 Iulie a. crt. st. n.** pentru a vedea localitățile de închiriat, a să informa despre împrejurările din ținutul nostru și eventual pentru statorirea condițiunilor de contract.

Șomcuta-Mare, la 28 Maiu 1908

Direcțiunea.

Concurs.

Direcțiunea institutului de credit și economii societate pe acții **„CHIOREANA"** din **Șomcuta-Mare** (com. Sătmar) publică concurs pentru ocuparea postului de practicant, retribuit cu un salar anual de cor. 960.

Concurenții au să și trimită ofertele cel mult **până în 12 Iulie st. n. a. crt.** la direcțiunea institutului, având să dovedească cu acte în regulă, că sunt absolvenți de vre-o școală comercială și să arete că ce limbi mai posed, afară de cea românească, atât în scris cât și în vorbire.

Concurenții cu praxă vor fi preferiți.

Postul este de a să ocupa în 15 Iulie st. n. a. crt.

Șomcuta-Mare, la 28 Maiu st. n. 1908.

Direcțiunea.

Haideți se sprijinim comercianți români

și numai dela comercianți români să cumpărăm.

Cine va cumpăra în anul acesta (cel puțin de 5 ori) dela comerciantul român: F. A. Degan din Fiume (Postafiok Nr. 163) va primi de anul nou un călindar românesc de părete gratis!!

Așa un călindar frumos nu a mai apărut până acuma. Pentru cei interesați amintim, că conține un Bloc (carte) cu 365 foi în care să află toate sărbătorile noastre. Va avea și o carfă frumoasă pentru epistole sau lucruri de mână și pe deasupra, reprezintă în pictură artistică portul Fiume.

Acest calendar împodobește ori și ce salon, deci recomandăm să nu lipsească din nici o casă românească.

Cereți prețcurent românesc gratis! Degan trimite (franco) în un pachet de 5 kgr. și mai multe mărunțișuri.

Mulți îi laudă cafa cea bună, care costă un kgr. 1 fl. 20 (2 cor. 40), apoi Tea aromatică, Ciocoladă, „Aparat pentru fertul laptelui tare practic". Mandule, Sardine, Stafide etc., pe cari la el în totdeauna le aflăm proaspete și cu prețul cel mai ieftin. Cei mai de frunte români comandă dela iel. Faceți comandă de probă frați români și vă veți convinge.

Scrieți românește!

Vilă de vânzare.

Posițiune admirabilă, pe Straje, cu curte și grădină care conține 4000 m.□; 55 m. front de stradă, se vinde din mână liberă cu preț redus.

Informațiuni Șirul Cetățuiei Nr. 8 dela 9—10 oare a. m. și dela 3—4 oare p. m.

(186,4—6.)

Avis!

La însoțirea economică comercială „MUGURUL" din Elisabetopol (Erzsébetváros) se caută ca conducător **un tînăr român** absolut de vre-o școală agronomică superioară. Reflectanții sunt rugați a-și comunica condițiile.

(195,1—3)

Kufeke Pentru Copii și Adulți. Nr. 1.

Autorități de rangul întâiu din loc și streinătate recomandă făina lui **Kufeke** pentru copii ca cel mai bun nutremânt la **vomațiuni (vărsătură, diaree, catar de mațe etc.**

„Der Säugling" broșură instructivă sa capătă **gratis** în locurile de vânzare sau la **R. KUFEKE, Wien 1.**

O grădină mare

de o estensiune de circa 7 jugere cu pomi de tot soiul, casă cu 2 odăi, bucătărie și pivniță, fântână, la poziție foarte frumoasă, în Scheiu **strada Valea-onlui nr 43** aproape de biserica de pe tocile, se vinde de mână liberă.

Informațiuni la administrației „Gazetei".

Nr. 192,2—3.

Prețurile cerealelor din piața Brașov

Din 12 Iunie 1908.

Mĕsura séu greutatea	Calitatea.	Valuta în Kor.	fil.
1 H. L.	Grâul cel mai frumos.	18	—
„	Grâu mijlociu . . .	17	—
„	Grâu mai slab . . .	16	—
„	Grâu amestecat . .	18	—
„	Sĕcară frumósă. . .	14	—
„	Sĕcară mijlociă. . .	13	—
„	Orz frumos	8	—
„	Orz mijlociu. . . .	7	—
„	Ovĕs frumos. . . .	6	40
„	Ovĕs mijlociu . . .	6	—
„	Cucuruz	9	—
„	Mălaiu (meiu) . . .	16	—
„	Mazăre.	13	—
„	Linte	26	—
„	Fasole	10	—
„	Sĕmênță de in . . .	20	—
„	Sĕmênță de cânepă .	15	—
„	Cartofi.	2	—
„	Măzăriche.	—	—
1 kilă	Carne de vită . . .	1	12
„	Carne de porc . . .	1	20
„	Carne de berbece. .	—	—
100 kil.	Sĕu de vită próspĕt.	40	—
„	Sĕu de vită topit . .	62	—

Publicațiune.

Mercuri în 4/17 Iunie 1908 la 10 oare a m. să va ținea în cancelaria subsemnatei Eforii, licitațiune publică pentru **arândarea grădinei Buntoiu** din dosul caselor din str. Prundului nr. 37, anul 1908.

Brașov, în 27 Maiu v. 1908.

Nr. 191,2—2.

Eforia școalelor centrale gr.-or. rom. din Brașov.

Institut indigen. Banca de asigurare

„TRANSILVANIA"

din Sibiiu

intemeiată la anul 1868

în Sibiiu, strada Cisnădiei nr. 5 (edificiile proprii),

asigurează în cele mai avantagioase condiții:

contra pericolului de incendiu și esplosiune,

edificii de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte producte economice etc.

asupra vieții omului

în toate combinațiile, capitale pentru casul morții și cu termin fix, asigurări de copii, de studii, de zestre, rente pe vieața întreagă etc. etc.

Asigurări poporale fără cercetare medicală.

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului: **95,816.412 cor.**

Capital asigurat asupra vieții: **9,882.454 coroane.**

Dela întemeiare institutul a solvit:

pentru despăg. de incendii **4,484,278·83 c.**, pt. capitale asig. pe vieață **4,028,113·12 c.**

Oferte și informațiuni se pot primi dela: Directiunea în Sibiiu, **strada Cisnădiei nr. 5 etagiul I., curtea I.**, și prin **agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița, Cluj, și Oradea-mare**, precum și dela **subagenții** din tóte comunele mai mari.

Pictor român.

Să sprijinim arta română!

Aduc la cunoscința On. Public în deosebi Domnilor Preoți că stabilindu-mă în comuna mea **Agârbiciu**, primesc în **esecutare ori-ce pictură** ca: **Iconostase** (altare), **icoane** orice feliu, orice mărimi pe **pânză, lemn, zinc, aluminium, cruci, prapori, restiguiri** pentru câmpuri etc etc., **tot-felul de reparaturi.**

Lucrez cu cele mai fine uleiuri și **cu preț foarte moderat.**

Atestate și scrisori de mulțumire despre lucrurile mele stau la disposiție.

Cu deosebită stimă

NICOLAE BACIU,

pictor bisericesc,

Agârbiciu (Szász-Eperbegy.

179,2—3.

Încălțăminte de taffelne

GHETE

original americane pentru Dame, Domni și Copii.

Papuci albi de atlas.	**Cisme** de lucru.	**Ghete** cu șinoare.
Papuci albi	**Cisme** Halina.	**Ghete** cu nasturi.
Papuci de dans	**Cisme** de vânat.	**Ghete** cu zug.
Papuci de gimnastică	**Cisme** de călărit.	**Ghete** de voiajiu.
Papuci călduroși	**Gamasse.**	**Pantofi** de casă
Papuci de postav	**Galoci.**	

pentru Dame, Domni și Copii.

Calitate solidă. — Magazin de încălțăminte — Mare asortiment.

Fason modern. **ALFRED IPSEN Kronstadt,** Prețuri ieftine.

Strada Vămii nr. 36, (vis à-vis de Cafeneaua Transilvania).

NICOLAE RONCEA,

primul măestru român de apaducte, canalisări, instalații de gaz și telefoane,

BRAȘOV, Pe Tocile Nr. 16,

se recomandă On. public din Brașov pentru ori și ce lucrare de **instalațiuni, canalisări** și **apaducte, closete, trenajații, pivnițe,** cu deosebire pentru lucrări de canalizare, closete (îmblători), conform planului de canalisare și al statutului orășănesc.

In curs de **14 ani** de când lucrez în Brașov **ori și ce lucrare** mi s'a încredințat am executat spre mulțumirea celor ce m'au onorat cu lucrări în branșa mea.

BĂILE DE SĂNĂTATE BUZIAȘ

Stațiune de cale ferată poște și telegraf.

Dela gara de vest din Pesta Vagon accelerat direct. Sesonul dela 15 Maiu—15 Sept.

Băi speciale pentru boale de inimă,

pentru boale femeești, suferințe de beșică și rinichi, piatră în beșică, catar de intestine și stomac, contra limfatecismului, gălbinărei, anemiei, scrofule, contra slăbiciunei generale și contra de boale cronice la femei. Isvoare radioactive cu acid carbonic, sare și fer.

Prospect trimite la dorință: Direcțiunea băilor.

STABILIMENTUL DE ACID CARBONIC

AL BĂILOR MUSCHONG BUZIAȘ,

liferează prompt ori-ce cantitate de acid carbonic curat, natural. Nu face parte din cartel.

Să nu se confunde cu acid carbonic preparat artificial și puțin spornic.

Serviciu prompt și conștiențios.

Adresa telegrafică: **MUSCHONG BUZIAS-FÜRDŐ**

Interurban telefon: Nr. 18. Interurban telefon: Nr. 18

Fie-care posesor a unei

Trăsuri-motor a lui PUCH!

economisește mulți bani și mai mult năcaz.

Bicicle motor:

Siguranță mare:

HP. (35Kg.) $2^1/_2$, $2^3/_4$, $3^1/_2$, 4, 5 & 6 HP.

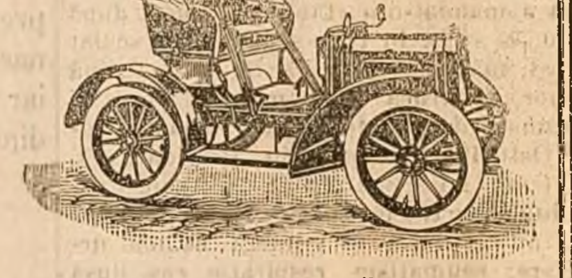
Automobile:

construcție simplă. Executare solidă:

$^8/_9$, $^9/_{10}$, $^{11}/_{16}$, $^{20}/_{25}$ HP.

Benzin. Uleiu. Părți constitutive Pneumatice.

Reparaturi de automobile.

Reprezentant: **MICHAEL MOOSER,** Brașov, Strada Porții 39.

Primul atelier român de curelărie.

Cele mai bune hamuri.

Primul atelier de curelar român

VASILIE MUSCALU

BRAȘOV, Strada nouă, Nr. 7.

Am onoare a recomanda On. Public din Brașov și jur

Atelierul meu de curelărie

provăzut cu tot felul de **hamuri de lucs și pentru lucru din piele de blanc,** precum și tot felul de curele de încins, d. e. **șerpare de piele de tot felul: negre, galbine, de covor cu ținte,** care este sub conducerea mea proprie.

Se primesc și **reparaturi** de tot felul, d. e. **cufere, geante de călătorie și pungi.**

Totodată mai fac cunoscut, că în depozitul meu să află gata: **plosci de lemn în orice mărime, îmbrăcate în curele fine.**

Cu stimă **Vasilie Muscalu.**

Comande se fac și prin poștă.

PREȚURI MODERATE.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent Nr. 86867.

Nu e crucea lui Volta. Nu e mijloc secret.

Vindecă și invioréză **pe lângă garanție.**

Deosebită atențiune e a se da împrejurării, că acest aparat vindecă boa-le vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosește contra: durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunei sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asmă, audul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, receală la mâni și la picioare, reumă, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui și multor altor bole, cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate încurse din tóte părțile lumii, cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine póte examina aceste atestate* Acel pacient, care în decurs de 45 dile nu se va vindeca, i-se retrimite banii. Unde ori-ce încercare s'a constatat zădarnică, rog a proba aparatul meu.

Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta", de óre-ce „Ciasul-Volta"* atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit,* fiind nefolositor, pe când aparatul meu e în genere cunoscut apreciat și cercetat. Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă îndeosebi

Prețul aparatului mare e 8 cor. folosibil la morburi, cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Prețul aparatului mic e 6 cor. folosibil la copii și femei de constituție forte slabă.

Expediție din centru și locul de vĕndare pentru țeră și streinătate etc.

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V/28, **Strada VADÁSZ 34, colțul strade Kálmán.**

„Gazeta Transilvaniei" cu numărul à **10 fileri** se vinde la zarafu Dumitru Pop, la tutungeria de pe parcul Rudolf, și la Eremias Nepoții.